

ММ i СВІТ

WE AND THE WORLD

УКРАЇНСЬКИЙ
МАГАЗИН

Nous
et le monde

Revue Ukrainienne

Editor:

M. Kolankiwsky
1071 Bathurst St.
Toronto, Ont.
Canada

35 c.

P. 9 ВЕРЕСЕНЬ — SEPTEMBER 1958

53

Редактор і видавець: Микола Колянківський

Адреса для редакційної й адміністративної кореспонденції (вплата грошей): M. Kolankiwsky, 1071 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada

З М І С Т :

Моє нове авто
В прекрасній Греції
Почалося вбивством короля
С н в а ш
Виберемо "Місс Україну"
Міграції риб
Мазепа і Карло
З мандрівки по Норвегії
Вибух будуче
Українська музика
під пальмами Фльоріди
Про кольори
Зимова мода вже не секрет
Мистці епохи Савонаролі
По воді на лещатах
Марамороськими плями
Сучасне

ПРЕДСТАВНИЦТВА

ARGENTINA:
"Peremoha", J. M. Campos 556
San Andres, FCNGBM (Bs. As.)
AUSTRALIA:
Fokshan Library and Book Sup-
ply, 1 Barwon St., Glenroy,
W. 9, Vic.
BELGIQUE:
Ihnat Stachij, Esneux en Liege
BRASIL:
Waldomiro Ostapiw, Cx. postal
658, Ponta Grossa, Parana.
ENGLAND:
Chumak & Co., 56, Edgware Rd.,
London, W. 2.
FRANCE:
Kolankiwskyj Mykola, 186 Bld.
St. Germain, Paris VI, c.c. 876771
DEUTSCHLAND:
Fr. M. Harabatsch, Muenchen 23,
Gundenlinden St. 13.
VENEZUELA:
Mrs. K. Kolankiwsky, Caracas,
Av. C. Acosta, Edif. Claviere
#16, San Bernardino.

ФОТО НА ОБКЛАДИНЦІ: Г. Н. Кальченко: Подружки за наукою (скульптура). Редакція "Ми і Світ" бажає своїм молодим Читачам багато успіху в новому шкільному році.

* * *

Річна передплата: для Англії — 25 шіл., Австралії — 30 шіл.
для Бельгії — 120 б. фр., для Франції — 1100 фр., для Німеччини
— 8 ДМ., для Аргентини й Півд. Америки — 75 арг. пезів, для
Півн. Америки, Канади і всіх інших держав — 4 кан. долари.
Ціна одного числа: 35 центів.

Ціна 1 стор. оголошень: 60 дол., пів стор. — 30 дол., чверть
стор. — 15 дол., найменше оголошення фірм — 5 дол.

Authorized as second class mail, Post Office Department, Ottawa

Ганна Черінь

МОЄ НОВЕ АВТО

О, я дуже гарна! В цім мені не важко впевнитись, глянувши у люстро, або в очі коханого. Навіть деякі знайомі дівчата в цім зі мною згодні. А моя вірна подруга Оля, то нераз, буває, зітхне: "Гарна ж ти, чортяко, — мені з тобою краще й не ходити, — бо ніхто й не гляне..." За мою спиною Оля говорить і менш приємні речі, рівняючи мої очі з угорськими сливами, ніс із картоплею, а інші частини зі всім, що тільки водиться на городі, але і я часом про неї скажу щось подібне. Така вже наша жіноча вдача. А втім, це не перешкоджає нам бути щирими подругами.

Гарно мені в новому капелюсі, гарно в новомоднім "мішці", а ще ліпше — в хутрянім пальті (якого не маю). Та найкраще вже дівчині то у власному авті! Авто для дівчини — то рямці для портрета. Чом — думаю — і себе не поставити б в рямці?

На телевізорі, який я, як і всі порядні дівчата, оглядаю не менш трьох годин

на день, що не рекляма — то й авто. Раз з нього виходить приморська красуня в купальному костюмі, то якась леді в піжамі, то мрійна наречена дістає його як шлюбний дарунок від свого коханого... Так то сама я не отямилась, як одного дня зайшла до автомобільного базару.

— Добридень, панночко, — підбіг до мене продавець. — Якого кольору, фірми, року і вартости авта вас цікавлять?

— Я... Не знаю... Я тільки подивитись, — перелякано подалась я назад. В кишені моєї було рівно три долари.

— Я ж і не кажу, що ви щось інше мали на меті. На що ж би ви хотіли подизитись? Якої фірми, кольору на яку ціну?

— Я з собою грошей не маю!

— Я ж і не кажу, що маєте! Що гроші?! Полова! Ми спочатку подивимось. Маю добрий вибір буюків 1958 року — всі кольори! Маю шевролети, півавтомати, відкидні, перекидні...

— Я б хотіла подивитись на щось найдешевше.

— Прошу, ось найдешевше авто за 40 долярів. Доляр готівкою, решта на 20 місяців сплати. Авто, правда, в літах, але міцне, до того ж, мало лише одного власника: Армію Спасіння.

— Це задешево. Покажіть щось трохи дорожче.

Продавець обводив мене поміж автами, захоплено розповідаючи про їх якість, походження і власників, я заспокоїлась, почувала себе як на екскурсії, і вже збиралась подякувати та в добрім настрої піти додому.

Аж раптом зір мій упав на новенького Понтіака 1958 року... Він привітно шкірив на мене зуби свого радіатора, запрошував до обкладеної шкірою середини. А помальований був на синьо, під колір моїх очей...

— Воно?! — радісно вигукнув продавець, мов рибалка, якому клюнула на гачок велика риба.

— Воно, — із зітханням відповіла я.

Продавець запросив мене до бюра на каву, і ми там довго та делікатно вираховували, в який спосіб і як я могла б те авто купити й виплатити. Останнє, правда, більш турбувало мене, ніж його. І коли вже все було полагоджено та лишалось тільки підписатись під контрактом, я згадала ще про

одну досить важливу проблему:

— Але ж я не вмію їздити автоматом!

— То навчитесь.

— Не маю здібностей. Вже не один раз пробувала: поки хтось наді мною руки тримає — гаразд, а як тільки пустить — на стовп їду. До того ж, вдень я працюю, а ввечері на курсах — немає часу.

— Це не біда. Знаєте, що я вам скажу? — підморгнув продавець. — Ви будете це авто мити і доглядати, а їздити буде хтось інший. Адже така чудова дівчина певно не має недостатку в кавалерах, — хай вони вас возять. Охочих матимете досить!

Ця перспектива здалась мені досить привабливою, і бізнес був щасливо закінчений.

На шоферів чекати довго не довелось, хоч далеко не всі перейшли іспит. Один, наприклад, мав звичку керувати лише лівою рукою, а права весь час зачіпала мене, так що в моєму просторому авті завжди було мені тісно. Нарешті, це надокучило і я порадила шоферові загубити мій телефонний номер. Інший навів моє новісіньке авто на якусь паскудну тарадайку і обдряпав емаль на крилі, хоч, правда, в майстерні дуже добре відновили. Ще один з моїх знайомих, перебравши пива на забаві, в дорозі до-

НОВА АДРЕСА "МИ І СВІТ"

З днем 1 вересня Редакція й Адміністрація журналу "Ми і Світ" переноситься до власного будинку й нова адреса є така:

"MY I SVIT"

1071 BATHURST STREET, TORONTO, ONT., CANADA

дому почав учити моє авто танцювати румбу...

І тому я зупинила свій вибір на Славкові. Він був хлопець серйозний і порядний, любив мене і любив моє авто, та з однаковою обережністю керував ним у дорозі і мною у танцях.

Познайомилась я із Славком за допомогою тієї ж незмінної Олі. Поїхала я якось на забаву, взявши з собою Олю з її кавалером, котрий і був в той вечір нашим шофером. Протанцювавши перший танець з Олею, її кавалер запросив і мене, щоб, як ми це називали, "закрутити дзигу". Тимчасом хтось узяв до танцю Олю. Коли музика стихла, Оля познайомила мене із своїм партнером, і вже ми з ним танцювали вдвох до кінця забави.

По закінченню Славко помітно посоловів. Вдягнувши пальто, підняв комір, хоч був уже квітень, і невдоволено сказав:

— О, тепер біда чекати на автобус... Мав, бачите, своє авто, та мусів продати, бо коло нашого дому нема де паркувати... А без авта — як без рук, ніяк не можу звикнути... Ось може таксі трапитися... — промовив таким тоном, в якому відчувалось приховане бажання, щоб того таксі і не трапилось.

— Не треба таксі, — сказала я.

— Слухайте, ви прекрасна дівчина! Хтось матиме добру жінку! — звеселів Славко.

— Не те. Я маю авто. Ось

воно. Але ви мусите керувати, бо я не вмію.

Славко зовсім розхмарився.

— Га, та це ж знаменито! Та ще яке авто! Які у вас чудові очі! Якраз під колір вашого авта!!!

Так ми втрюх ходили "сте-ді" майже цілий рік. Ми — цебто, Славко, авто і я. Спочатку було чудово. Славко жив недалеко від мене, в нашій же українській дільниці, і завжди знаходив для мене час. Варт було задзвонити до нього і делікатно натякнути — вже він і тут, і везе, куди треба. Оскільки він мені подобався не тільки як шофер, а й взагалі, то я намагалась ніколи не дати йому відчутти, ніби я його лише використовую для своїх поїздок. А Славко, з свого боку, робив усе можливе, щоб у мене не склалось враження, що він ходить в гості до авта.

Але час ішов помаленьку... Сніг на гілках одного дня перетворився на яблуневий квіт, потім його обліла гусінь. З гусені згодом зросились чудові метелики, — як то часом дівчина з нудотними крутениками раптом познімає шпильки і перетворюється на мрійну красуню в ореолі хвилястого волосся... Пізніше на яблуні зародили зелені яблучка. Потім їх невідомо хто й коли знищив.

Листя вкрилось золотими мережками, пожовкло, позсихалось, поопадало — і яблуня знов засвітила голими гілками, чекаючи першого снігу...

Ми звикли одне до одного і почали добачати на сонці плями. Понтіяк мій виглядав ще досить пристійно, але вже не так ефектно, хоч я майже щоденно його дбайливо обмивала і чепурила.

Славко вже не так охоче згоджувався везти мене на забаву чи до кіна.

— Ну, що ти бачиш в тім Грегорі Пеку? Все одно він не твій.

— Те саме, що ти — в Мерилін Монро, яка теж не твоя.

— На Мерилін Монро тобі теж не завадило б дивитись та дечого від неї запозичити.

— Чого, наприклад? Хіба не розуму?

— Розуму тобі й так не бракує.

— А чого бракує?

— Нічого не бракує, але дечого не зайво мати в більшій мірі.

— У кожного своя мірка. Не кожний під неї підійде, — образилась я. — Може б ти інших пошукав?

Славко пробував перевести справу на інше:

— Їдьмо краще на футбол. Це для всіх цікаве, корисне і захоплююче.

На те, звичайно, власниця блакитного Понтіяка клала

залізне вето. Ще б пак я їхала на футбол! Сидіти на вітрі дві години, ще й ніхто на тебе не гляне!

Почав Славко їздити сам автобусом, а я з своїм авто сиділа вдома. Оля бачучи мене саму, ніби ненавмисно, заспівувала:

— А багаті сидять вдома з кіньми та волами...

І от, одного разу Славко відвіз мене до салону краси і сказав, що навідається о п'ятій годині. Приїхав він аж о дев'ятій, і я була дуже голодна та люта. Тоді вирішила, що настав час для рішучих дій.

В неділю, коли Славко поїхав автобусом на футбол, поїхала і я автобусом до того базару, де купила своє авто. Продавець масляно усміхаючись, привітався:

— Добридень, панночко, чи може вже й пані? Як авто?

— Слава Богу, ще панна. З авто все гаразд, але зі мною ні. Вчіть мене негайно керувати авто — або забирайте його назад.

— Як можна назад! Назад тільки раки ходять! Навчити дуже легко, хоч тепер це вам коштуватиме пару додаткових доларів. Тоді, коли купували, ви могли отримати вільне навчання.

— Гараз, учіть. Але дайте доброго інструктора.

— Не турбуйтеся, дам вам найкращого.

Продавець потупцяв до бюро, і за хвилину вийшов з якимсь молодиком під Ельвіса Преслі.

— Це Кен Джеймс, наш першої класи інструктор.

— Дуже приємно, — відрубала я не дуже ввічливо, — але мені він не підходить.

Обидва вирачилися на мене, як на якесь чудо.

— Чому?! Він же найліпший у нас, і йому ще жодна жінка не відмовила...

— В чім я абсолютно не сумніваюсь, але дайте мені когось трохи гіршого.

— Як хочете, — знизав плечима покупець, і знову подався до бюро та повернувся з іншим інструктором. Бін виглядав на типового старого хріна і був ним.

— Цей добрий, — сказала я.

І почали ми з старим Білом Паркером таємно їздити на нічні побачення. Почали науку в пізні години, коли вулиці були майже порожні. Біл сердився, бурчав і кричав на мене, як на свою жінку:

— За тридцять років вперше таке одоробало вчу! Вже які дурні модельки, та й ті краще розуміють. За такий час я б уже і мавпу навчив!

Я все це ковтала і не здавалась. Білова наука була терпка, але добра.

— Ти не бійся, — казав він, — їдь, куди бачиш. Мусиш вільно тримати кермо, а не

тиснути його до середини. Жени вперед, я не дам тобі розбитись — перехоплю.

Через тиждень ми почали їздити вранці, а ще через тиждень перейшли на денну зміну. Я свято берегла свою тасмницю і не казала про своє навчання нікому.

А Славко тим часом ставав все вередливішим і одверто нарікав на далеку дорогу до спортивного стадіону. Не безпідставно він обвинувачував мене в несправедливості: адже ж мене він до кіна везе, ще й квиток купує, а як на футбол — то л дибки. Він мав рацію, але я не любила футболу...

Розв'язка прийшла несподівано, після новорічної забави. Було вже пізно, десь по першій годині ночі, і ми їхали через якусь самотню околицю, де ледь блимали сліпенькі ліхтарі і, мов примари, горбилися якісь напіврозвалені будови. На вулицях сновигали якісь підозрілі типи, може п'яні, а може лиш прикидались п'яними... Я інстинктивно притиснулась тісніше до Славка, з приємністю відчуюючи міць його натренованих м'язів, але він несподівано відсунувся від мене.

— Оксано, — з якоюсь химерною шутливістю сказав він. — Є поговорка, що як людям ведеться на Новий Рік, так буде і впродовж цілого року. Наступний рік

може багато чого змінити в наших відношеннях, я сподіваюсь, нам обом на краще. Чи не могла б ти на Новий Рік виконати нарешті і моє бажання? Ідемо в наступну неділю на футбол!

— Але ж, Славку, якщо вірити цій поговорці, то так ми б і їздили на той футбол цілий рік щонеділі, а на це я погодитись не можу.

— Ну то й не варт про це весь рік сперечатись. Якщо так, то я ставлю питання руб: або ми їдемо, або я зараз виходжу з авта.

Я хвилинку помовчала і сказала рішуче:

— Можливо, колись би ми й поїхали, але зв'язати себе обіцянкою на весь рік я не можу.

— То я виходжу.

І він справді відкрив дверці і вийшов, лишаючи мене саму в цім темнім, небезпечнім місці.

Я спокійно пересіла за кермо, натиснула на гудзик і рушила. Останнє, що я можу пригадати, було несамовито здивоване, розгублене лице Славка.

Звичайно, з мого боку це був мало не канібалізм, але ідея такого вчинку, врешті, належала йому:

Не знаю вже, як він звідти вибрався, але більше ми не зустрічаємось. А я тепер принципово їжджу на забави з тими хлопцями, які мають своє власне авто.

В ПРЕКРАСНІЙ ГРЕЦІЇ

(Переживання мандрівника)

2. АТОС

Якщо мандрівець на Атонському півострові бажає в короткому часі багато побачити і бути незалежним, то мусить мати з собою дещо з спортивного вряду, — в першу чергу наплечник, карту і компас. У наплечник слід заготовити харчі, які не швидко псуються: сушені овочі, шоколаду, сухарі, цукор, сир тощо. Маючи їх, можна обходитись без харчування в монастирях і не витрачувати на вичікування дорогого часу.

У чернечій республіці не завжди трапляється нагода щонебудь купити. Впродовж мого одностижневого подорожування по Атосі можливість закупів була тільки в столиці Карієс та в пристані Дафні, де є кільканадцять домиків і в них декілька крамничок.

Карта й компас є також необхідними. Мандруючи тамошніми мальовничими узбіччями і гірськими хребтами, не зустрічаєте дороговказів. Ченці-мандрівники знають добре свої дороги, а про чужинних туристів монастирська адміністрація не подбала.

Тай загалом дістати дозвіл оглянути атонські монастирі, а зокрема їхні церкви й книгозбірні, не так то легко. Нор-

мально процедура є така: Представництво держави, з якої турист походить (консуляти чи амбасади є в Атенах і Тессалоніках), виставляє посвідку. На її основі грецьке міністерство внутрішніх справ видає дозвіл їхати на Атос. З цим дозволом треба з черги йти до управи поліції для Півн. Греції, яка видає документ на в'їзд до чернечої республіки. Приїхавши там, турист удається з тим документом до містечка Карієс, де урядує монастирська влада. Там платить 100 рупій (щось понад 3 долари) і дістає письмо до управ монастирів, яке уповноважує його користати з їх гостинності й оглядати пам'ятки старовини.

Містечко Карієс вражає якоюсь незвичайною, нічим не порушуваною і майже мертвою тишею. Вулиці порожні, дома наче завмерлі. Інколи вийде з якогось дому чернець чи робітник, пройде вулицею, і знову ні живої душі. Ось крамничка з паперовими виробами, в ній продають ченці. Побіч майстерня і крамниця з сукном та одягами, там уже пораються цивільні люди, — купці і ремісники з недалеких сіл. Якщо на кам'янистих гірських дорогах подерлися ваші черевики, то направить їх скоро і дешево в

Атос: Монастир Ватопед

своїй майстерні чернець, що займається шевством. Також харчовою крамницею завідує монах, допомагає йому хлопець-практикант.

Не бачите в тих крамницях натовпу, не чуєте гамору. Ніщо не порушує в містечку сонного спокою, що триває сторіччями.

Причина цієї майже моторошної тиші лежить у цьому, що на Атосі немає ні жінок, ні дітей. Жіночому родові там вступ заборонений.

Великих монастирів є на Атосі 20. Кожний з них має призначену для туристів окрему залку з десятима або й більше ліжками. Вечорами можна в тій залі працювати при світлі нафтової лампи, записуючи подорожні переживання або прочитуючи щось потрібне для дальшої мандрівки.

Електричного освітлення чи водопроводів я не помітив на Атосі. По тих монастирях, де ченці живуть строгим, аскетичним життям, також і туристам відмовляється навіть найпримітивніших вигод. Їх приміщують у вузьких келіях, на твердих ліжках. Каганець ледве освітлює понурі стіни (напр. в монастирі Есфігмену).

Більшість мандрівників, що їх я зустрічав на Атосі, це були молоді люди з Німеччини, Англії і з самої Греції. Їх цікавила більш спортивна сторінка їх мандрування, пам'ятками вони цікавилися менше. Але були також й інші відвідувачі: дослідники мистецтва, духовні, інженери. Зустрів я поміж ними й одного єгиптянина.

Високі, середньовічні будівлі укладені в чотирикутники. Посередині невеличка церква. По-

двір'я виложені камінням і плинтами та обсажені деревами, — переважно цитринними та фіговими, бо вони залюбки переносять спеку. Все обросле виноградом, що під кінець літа важкими китицями звисає з дротяних сіток.

Поза мурами монастирів сади й городи. Ростуть там фіги, оріхи, істинні каштани, оливкові дерева тощо, а також всяка городина. Також усі узбіччя вкриті оливковими садами.

Ченці не мали б змоги доглядати всього цього своєю тільки працею, бо їх надто мало. Отже по монастирських городах і садах працюють також наємні робітники. Монастирі продають оливки і дерево з своїх лісів. В монастирі Ксеропотаму я бачив, як робітники декілька днів під ряд збирали чорні оливки,

що грубою верствою вкрили землю під деревами, опісля ж наповнили кілька однотонних бочок.

Вся територія півострова є поділена поміж монастирів. В міру потреби кожний рубає дерево на своїй землі, не тільки грубе, але часто й тонке, що його звозять в долину невеличкі коники.

Під теперішню пору є мало людей, які бажали б покинути світське життя. Колись у монастирях Атосу жили тисячі ченців, а тепер залишилось їх тільки по кільканадцять чи кілька-десять. Тому довжелезні коридори стоять порожніми, келії позамикані, цілі поверхи опустілі. Мабуть, незабаром деякі монастирі будуть замінені на музеї.

3 Атосом зв'язана важлива по-

Атос: Монастир св. Пантелеймона

дія нашого історично-культурного минулого. За панування Ярослава Мудрого жив там наш чернець Антоній. Вернувшись в Україну, він дав початок нашому найстершому монастиреві — Печерській Лаврі, що стала осередком культури в княжій добі. На переломі 16 і 17 віків жив на Атосі, в болгарському монастирі Зографу, наш найталановитіший письменник козацької доби, чернець-аскет Іван Вишенський. Про нього написав Іван Франко величню поему, сдну з найкращих перлин нашого письменства.

Монастирі й церкви на Атосі будовані головню в 11-13 сторіччях. Тіснотою, півсмерком і багатством прикрас вони нагадують середньовічні церкви у Тесалоніках. Стіни й склепіння церков є темного кольору. Вони тепер ще більше почорніли від диму і довгих сторіч. Кожне найменше місце заповнене малярствами. Образи-фрески переходять один в другий, майже без розмежування, тому важко їх розуміти. Але скрізь видно руку талановитих майстрів: по статі святих та угодників величній, надхненній, виразистій. Сповідний шаблон є тільки прикметою тодішнього стилю. Гуртові сцени повні життя й руху. Витримані в строгому візантійському стилі, без будь-якого впливу Італії чи європейського Заходу. Така ж чиста архітектура тих церков. Мистці мають там що студіювати.

Деякі церкви, що оточені підсінням, мають також розмальовані надвірні стіни. Тільки там є змога знова вповні приглянутись мистецтву картин, бо внутрі для цього за мало світла.

Іконостаси сяють багатством і красою. Вони суцільно різьблені в дереві. Мотиви різьби: геометричні фігури, рослини і птахи. Все це високомистецьке, щедро позолочене і блистить самоцвітами. Іконостаси відділяють непроглядною стіною вірних від священника. Церкви Атосу — це наче музеї середньовічного візантійського малярства, архітектури і різьби.

Монастирські бібліотеки великі й вартісні. Там мали б що робити наші літературознавці. В монастирі Зографу є побіч грецьких — також чимало книжок на староболгарській мові. Є й видані в Україні. Там, і в інших монастирях, зокрема російських, можна знайти неодну вартісну для нас книжку. Бібліотекар Зографу показав мені з гордістю Острозьку Біблію з 1581 року і Виленське Євангеліє з 1546 р. Є в тому монастирі також велика збірка книжок, виданих в Росії у 18 та першій половині 19 сторіч. Між ними є чимало перекладів. Авторами і перекладачами були в багатьох випадках українці, що їх пізнати по прізвищах.

Рукописів і документів, починаючи з 10 сторіччя, є в монастирі Зографу так багато, що короткий їх опис вимагав цілої книги, яку перед першою світовою війною зладив один професор-росіянин та яку видала Петербурзька Академія Наук. Є в бібліотеках на Атосі також об'ємистий англійський каталог усіх книжок. Видав його університет у Кембріджі.

Дуже велика книгозбірка є в багатому монастирі Ватопед. Там нараховують 8.000 томів. Це багато, бо старовинні книги

— то переважно великі збірні видання. Є там твори старогрецьких істориків, письменників і філософів, є всякі богослужбові книги, твори Отців Церкви та візантійська богословська і белетристична література. Знайдете там і стародавні книги, писані 1200 років тому.

Також у російських монастирях є ватрісні книжки. Між тамошніми монахами є чимало українців, хоч національно й несвідомих. На жаль, не мав я нагоди в них побувати.

**

Варто оглядати на Атосі не тільки славні культурні надбаня, але й природу. Із скелястих вершин, зарослих гущавником, бачите темну синяву маєстатичного моря, замкненого ясноблакитним небозводом і мальовничо обрамованого стрімкими берегами. Прибережне мілководдя ядро вирізняється зеленню від глибин. А коли насунуться на небо сиві хмари,

море негайно міняє свою синю краску на залізну. Іншим разом вранці воно вигляне неймовірно бліде, а перед заходом сонця міниться різними відтінками фіолету й рожі.

Гори вистрелюють просто з моря. Отже на побережжі мало місця для монастирів та осель. Бийшовши на головний гірський хребет, бачите море обабіч, бо півострів вузький.

Ті мальовничі красиви, серед глибокої тиші, що панує на вершинах, створюють враження якоїсь особливої святости. Лиш інколи почуєте здалеку голоси дзвіночків. Це далеко на узбіччі видзвонює стадо овець. А поза цим чути тільки легкий пошум вітру по гущавині, що дає прохолоду серед осінньої спеки.

Коли після цього втомлений мандрівник доб'ється під вечір до котрогось з монастирів, має враження, що він перенісся у далеке середньовіччя. Таке тут усе давнє, освячене віковими традиціями.

ЧИ НЕ МОЖУТЬ СУДИТИ ЖІНКИ?

Під час недавнього льосування присяглих суддів в одному з трибуналів Міляна вильосувано чотири жінки і тільки двох чоловіків. Льосування хотіли уневажнити, бо там зобов'язує припис, що суд присяглих мусить складатися в більшості з чоловіків. Однак адвокат поставив під сумнів правосильність припису, бо він колідує з конституцією, яка признає жінкам рівні права з чоловіками. Вирішення цього питання передано найвищому трибуналові.

ПРИРОДА І ЛЮДСЬКА ПСИХІКА

Французький професор Лярош заявляє, що городина й овочі поважно впливають на розвій людської психіки. На його думку, споживання салати причиняється до росту музыкальності, споживання порів — на логічність думання, а шпарагів — на почуття відповідальности.

ПОЧАЛОСЬ ВБИВСТВОМ КОРОЛЯ

Дві події приспішили повстання в Іраку: перша з них трапилась поза Іраком, в Аммані, — друга в Іраку.

В Аммані ув'язнено групу йорданських старшин за те, що вони підготовляли переворот проти короля Гусейна. Це перелякало змовників в Багдаді, які планували таку саму революту проти свого короля Файсала та прем'єр-міністра Нурі Саїда. Побюючись більшої сторожкості режиму і поліційної акції, вони вирішили діяти швидше.

Друга подія мала місце в Іраку 12 липня ц. р. Того дня 19 і 20 іракські бригади, під командуванням одного з головних змовників ген. Абдул Карім ель Кассема, дістали наказ відійти вночі на 14 липня в напрямі Йорданії, через Багдад, щоб бути готовими до пізньої акції проти ліванських повстанців, несучи допомогу президентові Шамуніві.

Старшини обидвох бригад, які в більшості були змовниками, вирішили скористати з доброї нагоди та вчинити переворот, бо ж і король, і Нурі Саїд, в тому часі перебували в Багдаді. Наступного дня, 14 липня, вони сбрида й коронний принц Абдул Іллаг вибрались на конференцію голов держав Багдадського договору, що мала відбутись в столиці Түреччини — Анкарі.

Згинув з перепусткою в руках

Над досвітком, о год. 4-ій, бригади, які нараховували всьо-

го тільки 3.000 піхотинців, увійшли до Багдаду. Згідно з установленим планом, вони негайно окупували радіовисильню, летище і важливіші стратегічні пункти в місті. Все сталося так ненадійно, що самі вояки не знали, кого вони боронять чи атакують. Сказано їм тільки, що їх батьківщина zagrożена і вимагає негайної акції.

Одна сотня, під охороною танків, підійшла до королівського палацу, положеного на віддалі кількох кілометрів від Багдаду. Інша — оточила резиденцію Нурі Саїда, над річкою Тигр, по протилежному боці міста.

Королівський гарнізон ставив дуже малий опір. Коли він був зламаний, сотник, що командував відділом, підійшов до короля Файсала і вручивши йому перепустку, велів негайно втікати з міста, wraz з своєю родиною. Але це був тільки підступ. Як тільки король (йому було всього лиш 23 роки), його вуйко 45-річний Абдул Ілла, 69-річна мати й дві вірні служки вийшли в город, їх скошено скорострільним вогнем з танків.

Тіло короля завинүто в диван і поховано в невідомому місці. Ця сама доля зустріла тіла жінок. Натомість трупа Абдул Ілли, найбільш зненавидженого, прив'язано до верблюда і волочено вулицями міста. Щойно коли дещо заспокоїлась жадоба пімсти, рештки тіла закопано в землю.

Королівська родина перестала жити вже в годину по вибуху повстання.

В погоні за прем'єром

Нурі Саїд, який впродовж 30 років очолював уряд Іраку, встиг вирватись з оточеного військом дому. Враз із своїм сином цей 69-річний старець перепливав Тигр і зник з очей погони.

Але новий революційний уряд не міг дозволити собі на те, щоб випустити з рук "хитрого люда" (так прозивано Нурі Саїда). Це означало б, що повстання було невдачне. За його голову визначено нагороду.

По 24 годинах розшуків один з слуг прем'єра, на чолі військової патрулі, знайшов Нурі Саїда в зарослях і пізнав, хоч він був переодягнутий за жінку та мав спущену чорну заслонку на лице. Нурі Саїд став відстрілюватись і згинув з пістолем в руках.

Його тіло похоронено, але згодом наново відкопано на те, щоб переконати народ, що він справді згинув. Тоді товпа схопила трупа і знущалась над ним так, як попереднього дня над тілом принца Абдул Ілли.

Вранці 14 липня вбито також жорстоко двох американців, од-

ного англієця і одного німця. Англієць, емеритований полковник, що находився в своїй амбасаді, згинув випадково від кулі. Натомість американці й німець перебували в одному з готелів, до якого вдерлись повстанці, щоб арештувати двох іракських міністрів. При тій нагоді ув'язнено також цих трьох чужинців. Після переслухання їх випущено та з поліційною ескортою відіслано назад до готелю. Однак по дорозі юрба оточила авто і, жадна крові, просто вирвала від поліції цих Богу духа винних людей. Їх дослівно розірвано на шматки.

Біля 12-ї години дня в місті заспокоїлось. В тому часі ув'язнено біля ста осіб: колишніх міністрів, багатих підприємців, вірних королеві старшин.

Для Заходу повстання було повною несподіванкою. Бо ж Ірак уважався основним стовпом Багдадського договору. Також ніхто з правлячих іракських кол не сподівався революції. Ще на два дні перед смертю Нурі Саїд сказав американському амбасадорові, що його опозиція не нараховує більше як 300 студентів та 1000 правників (правники весь час домагались змін в конституції та поділу поміж законодавчою і виконною владою). Л. Б.

СЛОВА НАПОЛЕОНА

Коли великий Наполеон переступав з своїми військами італійський кордон, хтось з приятелів звернув йому увагу на його дуже погано пошитий плащ.

— Коли б ти бачив, які морщини творяться в ньому на плечах, — сказав приятель. — Поший собі іншого плаща, яку думку матимуть італійці про нашу армію?!

— Не бійся, — відповів Наполеон, — своїх плечей я не думаю показувати італійцям!...

С И В А Ш

САКСЬКІ ПАРАДОКСИ

В одному з цехів Сакського бромного заводу встановлені величезні прямокутні випарні чани-чрени, що нагадують в багато разів збільшені корита для прання білизни. В кожен такий чан входять десятки кубометрів ропи — сконцентрованої під дією пекучого кримського соляного озера.

Тут ця ропа додатково уварюється для того, щоб одержати цінний продукт — хлористий магній, який знаходить широке застосування в господарстві. Як в'яжуча речовина, він використовується в абразивній промисловості для виготовлення млинарських жорен. На його основі виготовляються різноманітні будівельні матеріали і конструкції, що змінюють дерево, — ксилоліт, фіброліт, архітектурні деталі тощо.

Хлористий магній — тільки один з понад тридцяти хімічних продуктів, що їх випускає Сакський бромний завод. Сама назва підприємства показує, що головним тут є бром і та продукція, що з нього виробляється.

На основі бромну завод освоїв кілька цінних видів продукції, якої гостро потребують інші галузі хімії, а також сільське господарство.

НЕОБХІДНА ДОВІДКА

Як відомо, Сиваш, або Гниле море є мілководною затокою Азовського моря, яка глибоко вдається звивистою лінією берега в Кримський півострів з північного і північно-західного боків. Площа його, за різними даними, визначається в 2500-2700 квадратних кілометрів. Невелика глибина — від 0,5 до 1'5 метра, чорне мулке дно, що притягає сонячне проміння, створюють тут сприятливі умови для природного упарювання (концентрації) ропи, яка містить в собі численні солі.

Відділено Сиваш від Азовського моря вузькою Арабатською стрілкою, що простяглася, наче велетенська риба-сарган, з півдня на північ, від села Каменського коло найвужчого місця Керченського півострова майже до Генічеська — більше ніж на сто кілометрів. Тут Арабатська стрілка закінчується біля Тонкої (Генічеської) протоки, через яку Сиваш живиться водою Азовського моря.

А втім, треба думати, що живиться він азовською водою не тільки через Тонку протоку. Авторів цих рядків багато разів доводилося бувати на Арабатській стрільці. В деяких місцях ця коса така вузька, що при дужих вітрах хвилі Азовсько-

го моря легко перекочуються в Сиваш.

Сиваш називають Гнилим морем, і назва ця має під собою ґрунт. Тмяна, зелено-сірого відтінку, важка, густа вода ледве коливається від вітру. Плоскі, а де-не-де невисокі круті береги без жодного гайка, майже завжди вкриті брудносірими кристалами солей. Трохи не цілковита відсутність рослинності навкруги. Застояле, з якимсь гіркувато-солоним присмаком повітря, яке до того ж тхне тухлими яйцями від гниючих водоростей.

Тут, на Сиваші, нам вперше довелося спостерігати рідкісне явище природи — міраж.

Хоча на Сивашських островах птиці гніздяться або використовують їх як перелітні станції для відпочинку, вони не сідають на воду Сивашу, інстинктом відчуючи небезпеку.

Років десять тому один мисливець, якого ми зустріли на Сиваші, розповів нам, що на воді сіла молода качка. Піднятися вона вже не могла — чи то від ропи поважчало її пір'я, чи то не змогла вона розігнатися на воді перед тим, як знятися в повітря. Мисливець легко взяв качку, підпливши до неї на човні.

А недавно на одне з Перекопських озер — Красне опустилися відпочивати лебеді і озеро стало пасткою для всіх птахів, які ніяк не могли піднятися в повітря. Школярі й робітники Красно-Перекопська врятували гордих лебедів.

Відлюдним, мертвим здається Сиваш тим, хто побував на його берегах біля в'їзду в Крим.

Зовсім іншим він постає пе-

ред нами, коли познайомитися з незліченими багатствами, що їх зберігає в собі Гниле море.

ЧУМАЦЬКИМ ШЛЯХОМ

На зорі нашої історії і пізніше з Сивашу в багато країн возили знамениту сіль-кримку. Згадку про це можна знайти і у старогрецького історика Геродота, і у французького монаха Рубруквіса, який у 1253 році спостерігав, як добувають кримську сіль.

"Київська Русь була в цілковитій солянній залежності від Перекопу, та й у пізніші часи сіль Криму славилася не тільки в Польщі та Литві, а й на Далекому Сході", твердив відомий письменник Петро Павленко. І додавав: "Недешево діставалася кримська сіль Україні і невеселою була чумацька доля. Тисячами гинули чумаки біля солоних озер Перекопу, і сіль, що приходила в Київ, Чернігів та Оршу, була щедро оплачена ьров'ю не тільки тих, хто її копав по пояс у солоній ропі, з тілом, до кістки роз'їденим сіллю і обмотаним кривавими ганчірками, а й тих, хто возив її з великими труднощами та небезпеками".

Однак Сиваш і перекопська група озер багаті не тільки кухонною сіллю, а й цілою гамою інших солей. Такої "солеварні", як Сивашська, немає в усьому світі.

НЕВИЧЕРПНИЙ СКАРБ

У Сиваші зосереджено понад 190 мільйонів тонн різних солей. Практично запаси цих солей невичерпні, бо вони весь час поповнюються за рахунок Азовського моря.

Вчені з цілковитою підставою твердять, що Сиваш, як потужна сировинна база для хімічної промисловости, відрізняється від соляних озер Сибіру, Казахстану і Заволжя різноманітністю солей та багатством їх запасів.

Наскільки води Сивашу багаті на різноманітні солі, можна бачити хоча б з таких даних: в кожному літрі води Азовського моря міститься 10-12 грамів солей, а в літрі сивашської ропи — 200-250 грамів.

Є у Сивашу і ще одна важлива перевага. Він прилягає до району з розвинутим залізничним і автомобільним транспортом. Його легко можна зв'язати судноплавними каналами з Чорним і Азовським морями, що дасть змогу використати для вивозу продукції дешевий морський транспорт.

Сиваш може забезпечити сировиною кілька потужних хімічних заводів по виробництву окису магнію, бромів, соди, будівельних матеріалів і багато іншого. Він може повністю задовольнити потреби металургії у високоякісних вогнетривках на основі ропоного окису магнію.

Однак і це ще не все. При виробництві ропоного окису магнію на кожну тону цього продукту буде одержана тonna гіпсу. Гіпс має велике господарське значення для сільського господарства Криму. Він дасть змогу зробити родючими со-

лончакові ґрунти. Крім того, гіпс — це чудова сировина для виготовлення легких, міцних і дешевих будівельних деталей: кімнатних перегородок, карнизів та інших архітектурних прикрас, для виробництва сухої штукатурки.

При виробництві ропоного окису магнію для вогнетривів необхідно застосовувати вапняки. Поблизу Сивашу є необмежені їх поклади.

Загалом Сиваш може бути однією з найбільших в Україні баз для виробництва, на основі магнезійного цементу, гіпсомагнезійної суміші, ряду будівельних матеріалів, що успішно замінюють дефіцитний на півдні ліс.

Похідними з сивашської ропи може скористатися промисловість пластичних мас та гуми, скляна і абразивна промисловість, металургія титану і магнію, суднобудування, поліграфія, кіно-фотопромисловість, медицина, геологія та багато інших галузей господарства. Тут можуть вироблятися цінні добрива, а також дуже потрібний продукт, з допомогою якого знищується листя на бавовнику, що дозволяє широко механізувати збирання цієї важливої і трудомісткої культури. Сиваш має невичерпні запаси сировини для виготовлення соди.

Словом, Сиваш — це справжня перлина в скарбниці природних багатств України.

ДЛЯ ВАС, ДЖЕНТЛМЕНИ!

В Австралії винайдено процедуру, звану "Сі-ро-сет", яка на постійно утримує пружні на шерстях (вовняних) штанях. Після цього їх можна навіть прати у воді й вони не потребують більше прасування. Винахід ґрунтується на тому самому принципі, що й утримування кучерів на волоссі.

МІГРАЦІЇ РИБ

Ще з давніх часів люди спостерігають цікаве явище — регулярні масові пересування, або міграції, різних тварин і птахів на значні віддалі. Добре, наприклад, відомі міграції китів-полосатиків із субтропічних вод, де вони зимують і розмножуються, в Арктику і Антарктику для нагулу влітку. Гренландський тюлень літом відгодовується у Баренцовому морі, а ранньою весною розмножується і линяє на крижинах у Білому морі. Багато видів птахів регулярно роблять перельоти на тисячі кілометрів з полярних і помірних широт, де вони гніздують, на зимівлю у більш теплі субтропічні і тропічні райони.

Риби теж регулярно переміщуються в певний час і певними шляхами. Це зв'язано з розмноженням, циклом розвитку, нагулом і зимівлею. Міграції риб бувають горизонтальні і вертикальні, сезонні і добові, більш тривалі і місцеві, що мають характер кочування. Активні міграції можуть робити тільки ті риби, які вже підросли і здатні переборювати течії та інші перешкоди. Але й до того ікра, личинки і найбільш слабкі мальки пасивно переносяться течіями в ріках і морях, іноді, як побачимо далі, на дуже значні віддалі.

Деякі риби, наприклад, осетер, севрюга, сьомга, далекосхідні лососеві постійно живуть у морі, а досягнувши статевої

зрілості, заходять для розмноження в ріки, піднімаючись по них іноді на сотні і навіть тисячі кілометрів вгору проти течії. Так, цінна промислова риба — чорноморський осетер, що досягає довжини до трьох метрів і важить більше як 200 кілограмів, нагулюється в Чорному морі, а для розмноження заходить у такі ріки, як Дніпро, Дністер, Дунай. Раніше він піднімався по Дніпру до Києва і навіть до його верхів'я — м. Дорогобуж, переборюючи пороги та інші перешкоди. Після спорудження гребель Дніпровської та Каховської ГЕС основна частина місць розмноження осетра була відрізана. Так виникла потреба штучного відтворення цієї цінної риби. Тепер у пониззі Дніпра є невелика осетроводна станція. Найближчим часом у селі Рибальче нижче м. Херсона розпочнеться будівництво осетроводного заводу, де будуть інкубувати ікру осетра і вирощувати щоріку півтора мільйона штук мальків.

Всім відома чудова риба сьомга, що має довжину півтора метра і важить до 32-38 кілограмів. Вона зустрічається в басейнах Баренцового, Білого, Балтійського, а іноді й Карського морів. Тут риба нагулюється, а для розмноження піднімається в ріки, часто переборюючи швидку течію і великі пороги.

Найбільш тривалі міграції з

моря в ріки роблять деякі представники далекохідних лососів, зокрема, амурська кета. Це велика риба довжиною до одного метра і вагою до 10 кілограмів. Вона нагулюється в Охотському морі і в Тихому океані, а з настанням статевої зрілості (у чотирирічному віці) для розмноження заходить в ріку. Тут кета зовсім перестас їсти корми і різко змінює свій зовнішній вигляд. Сріблястий колір її стає темнішим, на боках з'являються червоні плями. У самців щелепи вигинаються, і на них виростають великі зуби.

У ріках кета щільними косяками йде вгору проти течії з швидкістю в середньому 47 кілометрів за добу. Нерестилища її в Амурі і притоках розташовані у передгірських ділянках, де є швидка течія і б'ють джерела. Ікру риба відкладає в "гніздо" (ямі), вириту нею на дні ріки. Мальки довго в ріках не затримуються і скочуються в море. Кета по Амуру піднімається іноді більш як на 3 тисячі кілометрів. Після нересту вона гине. Цікаво, що риба, як правило, заходить в ту ріку, де вона народилась.

Для збереження рибних запасів цінних мігруючих риб, крім штучного розведення, велике значення має влаштування у греблях спеціальних рибоходів. Такі споруди дають змогу лососевим, осетровим і деяким іншим рибам підніматися з моря у верхні течії рік, до місць свого природного розмноження. Риба, підходячи до греблі, орієнтується на струмине води, що стікає по східцях рибохода, і піднімається вгору по цих сво-

єридних "сходах", поступово перескакуючи із східця на східць, відпочиваючи у спеціальних басейнах, зроблених на ряді ділянок рибохода.

Особливо багато рибоходів, переважно вертикального типу (рибопідйомні ліфти) і східчастих, збудовано на різних ріках у США і Канаді. Хоч завдяки цьому питання пропуску риб на нерестилища значною мірою розв'язано, проте мальки, які скочуються по ріках у море, все ще у великій кількості гинуть, попадаючи в турбіни, водоскид. Щоб уникнути цього, тепер розробляють різні додаткові пристрої. Чимало рибоходів, зокрема на ріці Ковмен в США, устатковано автоматичними електричними лічильниками. Вони реєструють, коли і скільки риби пройшло по рибоходу. На греблі гідроелектростанції ріки Мозель поблизу міста Кобленца (ФРН) по східчастому рибоходу йдуть 23 види риб, серед них не тільки лососеві, міноги, а й деякі з коропових, зокрема головець, лящ, підуст та ін., а також плітка, вугри тощо.

Міграція риб відбувається не тільки з моря в ріки, а й навпаки. Найбільш яскравим прикладом такої міграції може бути "мандрівка" звичайного річкового вугра, поширеного по всьому узбережжю Європи від Білого до Чорного моря. У невеликій кількості вугри є в ріках України, зокрема в Дніпрі. Дорослі річкові вугри живуть у прісній воді, досягаючи довжини півтора метра і ваги до 6 кілограмів. У шість-п'ятнадцять років вони залишають ріки і пересуваються для розмноження в західну частину Атлан-

тійського океану, до берегів Центральної Америки, де в субтропічних водах між Бермудськими і Багамськими островами розташовані місця їх нересту. В Балтійському морі вугри рухаються із швидкістю 36-50 кілометрів на добу. До району нересту вони проходять понад 7-8 тисяч кілометрів. Відкладаючи ікри відбувається з кінця зими до середини літа. Після цього дорослі особини гинуть.

Довгий час розмноження вугрів залишалось таємницею, бо у прісній воді ця риба із зрілими статевими продуктами не зустрічалась. Ще Арістотель вважав, що вугри народжуються від земляних черв'яків, які в свою чергу нібито виникають шляхом самозародження з мулу. І тільки в 1921 році, після тривалих шукань вчених різних країн, данський іхтіолог Йоганнес Шмідт знайшов місця розмноження звичайного європейського вугра.

Як же вугор потрапляє в ріки Європи? Ікротетання у нього відбувається в глибоких місцях океану (до 6-7 тисяч метрів) у шарі води, розташованому в 400 метрах від поверхні. Там вода дуже солона і тепла. З ікринок розвиваються личинки листовидної форми. Стадія личинок європейського вугра триває три роки. За цей час води атлантичної течії пасивно переносять їх до берегів Європи. В ріки личинки заходять після перетворення на скловидного вугра довжиною 6,5 сантиметра, часто масовими косяками.

Найбільший інтерес становить вивчення міграції морських риб, особливо таких зграєвих, як оселедці, ставрида, скумбрія,

сардина та ряд інших. Всім добре відома невелика рибка — азовська камса. Ще недавно вона становила до 14-17 процентів всього вилову риби в Азово-Чорноморському басейні. З квітня по жовтень-листопад камса перебуває в Азовському морі, де відбувається її нерест і нагул. Восени в південній частині моря утворюються великі скупчення цієї риби, починається міграція її через Керченську протоку в Чорне море на місця зимівлі. Як правило, камса, особливо в холодні зими, вдень тримається щільними косяками у придонній зоні на глибині 40-80 метрів, а вночі разом з зоопланктоном (кормами камси) піднімається у поверхневі шари моря.

Добові вертикальні міграції в зимовий період роблять й інші риби Чорного моря, зокрема ставрида, що стала останніми роками одною з найважливіших промислових риб цього басейну. Вночі вона, як і камса, з глибини піднімається в поверхневі шари моря і підходить ближче до берегів на мілководдя. Літом велика ставрида нагулюється в північно-західній частині Чорного моря і біля берегів Криму, де живиться переважно камсою, а також дрібною ставридою, шпротами та іншими рибами. Звичайно, у серпні ставрида утворює чималі косяки і починає пересуватися до берегів Грузії, де часто й зимує. Іноді ця риба зимує і біля берегів Туреччини. Починаючи з квітня-травня, велика ставрида косяками мігрує вздовж Кавказьких берегів у північні райони Чорного моря на місця нагулу і розмноження, прохо-

дячи відстань 600-800 кілометрів. Влітку великих скупчень ставриди не спостерігається: вона тримається у морі розрізнено.

Ще триваліші міграції робить інша чорноморська риба — скумбрія, яка проводить зиму в Мармуровому морі, де в основному і розмножується. У березні-квітні вона через Босфорську протоку входить у Чорне море. Основні косяки риби мігрують вздовж берегів Болгарії, Румунії і України, досягаючи Керченської протоки і Новоросійська. Біля наших берегів скумбрія тримається з травня по вересень. Північно-західна частина Чорного моря є головним місцем її нагулу. Із зниженням температури води до 10 градусів вона починає міграцію на зимівлю в Мармурове море, пересуваючись із швидкістю 12-14 кілометрів на добу.

Регулярні міграції роблять у Чорному морі камбала-калкан, барбуля, піщанка, пелагида, шпроти та інші риби. Добре відомі міграції атлантийських оселедців, які літом пересуваються на нагул до берегів Ісландії, острова Медвежого та Шпіцбергену, а зимою відходять у більш південні райони на відстань понад 2000 кілометрів. Тут біля узбережжя західної Норвегії, Фарерських островів і в інших місцях відбувається нерест старших вікових груп оселедців.

Але міграції властиві не тільки морським риbam. Невеликі пересування роблять ті риби, які постійно живуть у ріках та озерах. Наприклад, у Каховському водоймищі на Дніпрі статево зрілі коропи, лящі, пліт-

ки, плоскирки та ін. весною пересуваються на десятки кілометрів із середніх і нижніх ділянок водоймища в район колишніх Кінських заплав, де є зручні для нересту місця. Пізно восени риба відкочує у глибинні ділянки водоймища, розташовані переважно в його південній частині. Кожному риболову-любителю добре відомі місця масового підходу на нерест щуки, судака, йорша і т. д. Пересування риб у великих озерах і ріках можуть досягати сотень кілометрів.

Стародавні греки понад дві тисячі років тому провадили масовий промисел камси у Керченській протоці, де з того часу до наших днів збереглися рибозасолювальні кадоби й інші споруди для обробки риби.

Питання про походження і причини міграцій досі ще мало розроблені наукою. Якщо цілком зрозумілі пересування риби до місць розмноження, нагулу, зимівлі тощо, то ще залишається недостатньо з'ясованим, як склалися шляхи міграцій, як орієнтується риба, наприклад, при рухові в океані, що є поштовхом до початку міграції. Ясно одне, що важливу роль тут відіграють гідрологічні фактори середовища. На шляхи міграції вплинули і особливості геологічного розвитку морських і річкових басейнів. Вивчення міграції в широкому розумінні, тобто не тільки риб, а й інших тварин, наприклад ссавців, комах, важливе не тільки з точки зору орієнтації промислу, але й для боротьби з шкідниками сільського господарства.

МАЗЕПА І КАРЛО

Деякі шведські історики 19 сторіччя стараються пояснити і оправдати програну під Полтавою тим, що, мовляв, король Карло очікував більшої допомоги від козаків, які мали тоді славу доброї і сильної армії. Це невірне, бо коли в серпні 1708 Карло ненадійно повернув свій похід на південь, до Дніпра, то ні Мазепа не обіцявав йому допомоги козацької армії, ні Карло її не потребував. Куди важливішим для нього було налагодження постачання в харчак. Саме й тому він пішов на територію України, знаючи, що там панує негодування до Росії та що там є подостатком харчів. Великі харчові й муніципальні склади були у Вороніжі, Києві, а також в меншій мірі — у Батурині й на Січі.

Закладають Карлові помилку, що він не пішов просто на Москву, яку міг тоді без труда зайняти. Пояснюється це тим, що Карло не мав потрібного досвіду, а надобавок його основна операційна база залишилася далеко позаду, в Польщі. Отже він не хотів необачно заганятися в російські ліси й болота.

Сам Мазепа не приєднувався до шведів так довго, поки вони не вступили на південні українські степи. Старий, хитрий та обережний гетьман довго вагався, заки поставив все, що посідав, на гру судьби. Втішаючись довір'ям царя Петра, саме він був намічений на головного оборонця-вождя України у ви-

падку, коли Карло захотів би йти на південь.

Почалася хитра дипломатична гра, коли то Мазепа вислав рапорти цареві й одночасно переговорював з Карлом. Петро так довір'яв Мазепі, що тих, які його остерігали перед зрадою, — Кочубея й Іскру, передав Мазепі на тортури і страту. Мазепа часто давав цареві, який молодий і недосвідчений вступив був на трон, розсудливі й мудрі вказівки, що Петро дуже цинив. Він часто бував гостем на царському дворі та засідав з царем до одного стола. Петро не міг мати ніяких підозр до гетьмана, який, так сказати б, допоміг йому зорганізувати сильну російську державу й армію, вивінувану на тодішній європейський спосіб. Сам Мазепа говорив, що він відбув для царя 11 літніх і 12 зимових походів з участю всього козацького війська.

Справи України були в руках довіреного царського фаворита, князя Меншікова, що його Мазепа ненавидів за його політику нищення останків козацьких прав, які Мазепа захищав. Вихований на польським королівським дворі Мазепа, гнучкий як шабля дипломат, дивився на царя як на буйного молодика, але справжню небезпеку для України він добачав саме в Меншікову.

Меншіков весь час старався внести роздор поміж гетьмана і його старшину. Поза плечима

Портрет гетьмана Івана Мазепи з шведської Гріпсгольмської галерії, з його власноручним підписом.

Мазепи він давав накази козацьким полкам і полковникам. Хитро внесено також роздор поміж селян і старшину. Так то Москва витворювала прірву поміж гетьманом і народом. Також запорожці на Дніпрових островах не мали надто великих симпатій для Мазепи, бо уважали, що він запродався московському цареві. Отже внутрішня ситуація в Україні була для гетьмана дуже складна.

Коли війська Карла стали посуватися на південь, Петро зажадав, щоб гетьман сполучив свої військові сили з російською

армією та щоб вони спільно поставили спротив шведам. Тоді то Мазепа вдав хворого і навіть велів себе відвезти до київського монастиря, щоб, мовляв, дістати останнє передсмертне благословення.

Перечекавши, поки шведи ввійдуть на степи України, Мазепа почав акцію. Він вислав післанців до Карла та обіцяв йому підтримку в Україні. Про це швидко сповіщено Меншикову і царя. Цар був обурений докраю. Він наказав Меншикову відшукати Мазепу, але Мазепа мчав уже до Батуринна, якого оборону передав полк. Чечелеві і гетьманському осаулові Кенігзенові. Опісля ж з чотирьох тисячами вірних козаків він виїхав на зустріч Карлові.

Кілька днів Батурин постачав хатчами шведську армію, але опісля Меншиков оточив, здобув і спалив гетьманську столицю, вирізавши все населення. Коли в десять днів пізніше підступили шведсько-козацькі війська під Батурин, вже не застали там ні пороху для гармат, ні хліба для голодного війська. Тоді Карло й Мазепа вирішили йти в напрямку Полтави.

А тим часом вістка про "зраду" Мазепи блискавкою поширилась по Україні. З наказу царя в церквах виклиняно старого гетьмана, а його куклу волочено вулицями Києва, що його він прикрасив був стільки прекрасними церквами.

Сміливий й одчайдушний король Карло не хотів відступати, хоч це дораджували йому його старшини і диктував розум. Він прийняв бій під Полтавою із сконцентрованими сильними російськими військами в

найбільш непригожих для себе обставинах і програв битву, втративши майже всю свою армію. Тільки невеличким шведським і козацьким відділам пощастило переправитись через Дніпро.

На малому човні переплили Дніпро й Мазепа з Карлом. Їх незвичайно гостинно прийнято в Бендерах, на турецькій території. Зламаний трудами й останньою невдачею в три місяці після Полтавського бою, у Варниці під Бендерами, помер великий гетьман Мазепа. Бій під Полтавою відбувся 27 червня 1709 року, а серце Гетьмана пе-

рестало битись 21 вересня 1709 року. Тіло його поховане в церкві св. Юрія в Галаці. Згодом перенесено його до іншого гробівця під церквою і так, хоч ще не багато часу проминуло від смерті, затратилася дорога українському народові могила. Коли ж то пощастить віднайти його мощі та перенести до вільної столиці України?

Ювілейний, 250-ий рік від полтавської трагедії і смерті Великого Гетьмана, що саме починається, повинен об'єднати всю українську націю в спільному бажанні наблизити цю велику хвилину. (тм)

ІНДІЯНИ З ДЖУНГЛІВ МАТУ-ГРОСУ

Важко собі уявити, що зовсім недалеко від великих бразильських міст Ріо-де-Жанейро, Сан-Павлю або Пернамбуку, поряд з їх великими аеродромами, кінотеатрами і телестудіями, в гущавині незайманих тропічних лісів живе дуже багато людей кам'яного віку. Але це саме так. Як розповідає французький журнал "Сіанс е ві", в басейні ріки Амазонки є велика територія, куди ще й досі не ступала нога білої людини і де живуть індіанські племена, які не знають ні одягу, ні вогнепальної зброї, ні навіть сохи.

Провінція Мату-Гросу, де проживає понад півмільйона цих індіан, надзвичайно багата. На родючих землях тут прекрасно росли б і цукрова тростина, і бавовник, і кава, і кавчүкове дерево. Є дані, що в надрах Мату-Гросу є чималі поклади золота, платини, кам'яного вугілля, нафти, марганцю. Марно тут виростають і гинуть найцінніші породи дерев. Але використати ці багатства індіани при їх рівні суспільного розвитку не можуть, а для сторонніх цей край — непроникний. Ось що пише з цього приводу французький журнал:

"У джунглях людина ХХ віку, яка звикла до житла й одягу, до комфорту, має не більше прав, ніж мавпа чи ягуар. Вона беззахисна проти крокодилів, отруйних риб і змій, вона безсила проти хмар ненажерливих отруйних москітів, які переносять жовту пропасницю та інші хвороби. Після укусу такого москіта температура у людини піднімається до 40 градусів, і лихо їй буде, коли вона приляже десь під кущем... Червоні мурахи з'їдять її, залишивши самі кістки."

3 МАНДРІВКИ ПО НОРВЕГІЇ

Норвегія, держава, що має нецілих чотири мільйони населення, може гордитися своїми знаменитостями, як, мабуть, ні одна інша із світових держав. Тут народився знаменитий Нансен, вона батьківщина Амундсена, що відкрив південний полюс, композитора Гріга, драматурга Ібсена, великих універсальних письменників Кнута Гамсуну й Зіґрід Ундсет та багатьох інших.

Норвегія (місто Берген) мала симфонічну оркестру раніше Відня.

Загальна довжина її кордонів становить майже половину обводу земної кулі по екваторі. Орної землі там тільки 4 відсотки. На малих господарствах засіяний переважно ячмінь, бо пшениця чи жито там не завжди досягають. Огірки та по-

мідори норвежці вирощують у парниках і коли вони появляються у крамницях, то зараз же розкуповують їх перші покупці. Дозрівають тут суніці, полуниці, черниці, малини, порічки чорні й червоні, черешні та вишні. Крім цього вже не знайдете нічого іншого з фруктів: ні сливок, ні грушок, ні яблук. Хоч і цвітуть ці дерева, то овочі не досягають, бо літа тут есього тільки три місяці.

Все сказане стосується тільки південної Норвегії, бо на півночі немає нічого і там люди живуть тільки з риби та звірини.

Норвежці займаються переважно рибним і лісовим промыслом та подекуди випасають рогату худобу, яка дає населенню головну поживу: молоко, масло і сир.

Типове норвезьке
містечко над фіор-
дом

**Автор репортажу
з сестрою та пле-
мінником над Пів-
нічним морем**

Норвезька торговельна фльота займає сьогодні третє місце в світі. Від ста років Норвегія тримає перше місце в світі по ловлі акул. Рибалки спеціалісти озброюються у все потрібне і випливають у море, де перебувають до семи місяців у рік.

Взагалі норвежці народ енергійний та витривалий і переможно виходять з усякого положення. В Норвегії найменше нещасливих автомобільних випадків, тому що шофер, у якого крові найдуть 0,05 алькоголю, попадає на 21 день у тюрму. Хоч і не має Норвегія автових фабрик, то все ж кожний десятий мешканець має авто. Найбільше побачите тут німецьких, американських, а навіть і советських возів. Кожний третій мешканець має свій моторний човен та у вільні дні робить прогулянки з цілою родиною або випливає на море ловити рибу. Скрізь у ресторанах та буфетах знайдете смачно приготовану рибу, що її запиває молоком або мінеральною водою. У більших містах можете дістати пиво, а то й французьке вино, але мусите заплатити грібі гроші. Бо ж усі аль-

когольні напитки імпортовані, тому й дуже дорогі. Що ж до інших харчових продуктів, то вони тут значно дешевші як, кпр., у Франції.

Їдучи експресом, що робить в середньому 100 кілометрів на годину, по безконечних зигзагах поміж скелями та обривами, бачите чудові краєвиди, від яких не можна відняти зору. А тунелі, то що 4-5 кілометрів. Взимку, коли кілька днів під ряд шаліє метелиця, на дорогах буває від 3-15 метрів снігу загрудшки. Тоді приходиться до відгортання мобілізувати тисячі людей.

Всі ці життєві перешкоди норвезький народ переборює тим, що він завзятий та енергійний. Норвежці дуже люблять чистоту, це помітне особливо на вулицях.

Діти, коли трохи тепло, мокнуть у морі та обпалюються вітром і сонцем до того, що стають бронзовими і тільки волосся на голові світле, майже біле. Отак загартовується змалку норвежець, щоб у повному віці бути здоровим та сильним.

Українських емігрантів у

**Норвезькі дівчата
виконують україн-
ський танок**

Норвегії не багато. Єдиний українець, що студіює в Осло, забажав знати, яка кількість українців в тій країні і в еміграційному уряді дізнався, що

аж... 35 душ. Безперечно, що їх є більше, бо чимало — з огляду на різні обставини, мусіло емігрувати, скриваючись під чужу національність.

ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ

Порожні картони від молока нераз стають у пригоді. До них добре складати всякі мокрі відпадки їжі, в них можна тримати малу наловлену рибу, вогку ярину, чи овочі, що мають тенденцію роздушуватися і все плямити. Ними знаменито розпалювати усякі ватри, як теж уживати їх замість смолоскипів. Як нераз серед ночі мусите щось ненадійно полагодити біля авта, тоді витягніть із "тронку" декілька картонів, насипте до кожного трохи камінців, щоб вітер ними не перевертав, запалить і на яких п'ять хвилин маєте добре освітлення.

Щоби на посуді не залишався тяжкий до змивання осад, коли варите буряки, бараболю в лущині чи іншу фарбуючу городину, додайте до води трохи смальцю або іншого товщу.

Кімната, в якій багато накурили, дуже добре відсвіжиться, якщо залишите у ній через ніч оцет у відкритій посудині.

Перли чистяться м'якою шматкою, замоченою в оливковій оливі.

Віра Ке.

ВИБУХ БУДУЄ

Так, вибух і справді якоюсь мірою буде, — скажуть наші читачі. — Адже для того, щоб залізниця пролягла через гори, слід на декількох дільницях підірвати їх, розчистити місце для колії, тунелів.

Та ми живитимемо слово "будує" не в переносному, а в прямому значенні: є вибухи, які своєю могутньою силою вмиють створюють великі готує споруди і на землі, і під землею, і під водою.

...Кому довелося хоч раз бути свідком урагану, той ніколи не забуде грізного подиху стихії. З корінням вириває дерева, розторошує об скелі кораблі, змитає дахи будинків, зупиняє поїзди й автобуси, гасить у кварталах світло... І все це сталося через те, що вітер досяг швидкості 25-28 метрів на секунду. А що коли б він помчав із швидкістю як сто ураганів, що об'єдналися разом.

Отакі надпотужні урагани, яких не буває в природі, нудьгують у заряді піроксиліну, тротилу, амоніту або якоїсь іншої вибухової речовини. Дай їм волю — вони і нову трасу проб'ють у глишині, і вугілля чи руду допоможуть видобути, і віковичну кригу розкришать...

Вибухівка має дивовижну властивість: за певних умов вона може блискавично перетворюватись на газ, нагріті до кількох тисяч градусів і стиснені до сотень тисяч атмо-

сфер. Ці особливі умови створюються приведенням у дію капсуля-детонатора. Подібно до гразливого нерва в людському організмі, він бурхливо реагує на поштовх, чи тертя, або високу температуру. І збудження його відразу ж викликає грізний вибух. Частки секунди потрібні для проходження детонаційної хвилі й перетворення заряду на газ.

Як же будувати при такій швидкості? Як можна примусити шалений ураган стати не руйнівником, а творцем?

Уявіть собі кулястий заряд піроксиліну вагою 240 кілограмів. Його вміщують в отвір, просвердлений у глинястому ґрунті. Підричник вмикає маленьку електричну машинку — і земля зараз же злітає вгору, а на тому місці, де лежав заряд, розкинувся котлован діаметром у десять і завглибшки у п'ять метрів. Та ось в інший отвір, такої ж глибини, як і перший, заклали піроксиліну вп'ятеро менше — 48 кілограмів, — котлован утворився: у ґрунті, сантиметрів за сорок-п'ятдесят від поверхні, з'явилася купело-подібна печера.

А куди ж поділася земля?

Вона не випарувалася, не згоріла. Сто "ураганів" примусили суміжні з місцем вибуху глини прийняти в свої пористі шари мільйони грудок породи, які розлетілися врізнобіч з шаленою швидкістю. Так зменше-

ний у п'ять разів заряд викопав печеру.

А що було б, якби змінилася форма цього заряду?

В 1947 році, вперше в історії техніки, група українських учених та інженерів провела такий дослід. Той самий 48-кілограмовий заряд витягли в циліндричну нитку, вдвоє довшу за відстань від поверхні ґрунту до кулеподібного заряду. Піроксилін вмістили в свердловину, у верхню частину заряду вставили електродетонатор, підвели проводи. Ввімкнули струм — земля здригнулася, високо піднявся чорний стовп газів, але порода при цьому не вилітала.

Минуло кілька секунд, і газів розвіялися. На тому місці, де лежав заряд, з'яв круглий отвір із щільними стінками, що йшли углиб. Діаметр отвору був майже в шістьнадцять разів більший за свердловину — 1,2 метра. Так уперше за допомогою вибуху збудували глибокий колодяз.

Ви вже, напевне, здогадалися, куди в цьому випадку поділася земля? Сила вибуху впресувала її в стінки колодязя.

А як же "працював" цей довгастий заряд?

Ще перед тим, як провести дослід, учені та інженери знали, що основна сила ураганного руху газів при всякому вибуху спрямована в бік. Отже, циліндричний заряд у свердловині також повинен був працювати за тим же принципом, примушуючи вибухові гази мчати в бік стінок майбутнього колодязя. Крім того, цей заряд діяв у двадцять п'ять разів повільніше від кулястого, маючи вчетверо більшу поверхню, і

тому ґрунт міг "перепакуватися", стати щільнішим.

Вибухівка у формі довгастих циліндричних зарядів нині допомагає шахто-будівникам швидко пробивати проходи, що ведуть у надра землі — до покладів руди й вугілля. Наприклад, отвір шахтового колодязя завглибшки 40 метрів і діаметром 1,6 метра утворюється з десятисантиметрової свердловини за чверть секунди. Таку продуктивність праці просто ні з чим порівняти: адже навіть найдосвідченішим і найсміливішим прохідникам для подолання 40-метрових глибин потрібний не один місяць!

Незабаром прохідників, які працюють у зв'язлих ґрунтах (глини, суглинки, леси), замінять підрильники, і в їхніх умілих руках піроксилін, тротил і амоніт створюватимуть вертикальні, похилі й горизонтальні підземні шляхи.

А от підводні шляхи вже й тепер можна будувати з допомогою вибухів.

— Як це розуміти — "підводні шляхи"? — можуть спитати читачі.

Траншеї для прокладання різних трубопроводів. Адже багато трас газопроводів і нафтопроводів перетинають водні перешкоди, і під водою доводиться споруджувати досить довгі й глибокі траншеї.

А скільки ще цікавих і важливих робіт здійснюється з допомогою вибухів!

За найкоротший час вони споруджують потужні греблі, змінюють русла річок, будують канали...

Хіба ж не правда, що вибух — неабиякий будівник?

УКРАЇНСЬКА МУЗИКА

ПІД ПАЛЬМАМИ ФЛЬОРІДИ

Студія в тропічному саді

Українська Музична Студія в Маямі на Фльоріді примістилась посеред буйного тропічного саду. У вікна заглядають вкриті червоним цвітом галузки пойнсіяни, пальмовиння, мангові й помаранчеві дерева. Різнобарвні птачі соняшного фльорідсько-антільського світу, про яких написав Христофор Колумб, що вони співають найкраще в світі, гойдаються на гиллі та весь день слухають звуків фортепіану. Бо в цьому домі міститься музична студія, під цю пору найбільша в Маямі.

Довгий шлях привів Наталію Климкевич з Дніпра до коралових берегів Фльоріди. Народжена на Запоріжжі, як дочка галичанина й придніпрянки, виросла в Перемишлі, студіювала у Відні, а 1952 р. через Німеччину, Азорські й Багамські острови та Нью Орлінз прибула до Маямі.

Із Старого Світу

Перша зустріч Наталії Климкевич з музикою відбулася в Україні. У Вищому Музичному Інституті ім. Лисенка у Львові зложила іспит зрілості, а опісля одержала мистецький диплом. Пізніше закінчила Державну Музичну Академію в Відні та студіювала музикологію у Віденському й Грацькому університетах. Виступала як піаністка в Україні, Австрії і Ні-

Наталія Климкевич

меччини, та крім цього залюбки акомпанювала таким відомим співакам як Орест Ручнак, Мирослав Скала-Старицький, Мирослав Антонович, Михайло Дуда, солістка Відеїнської опери Ольга Левко-Антош і т. д. Присвячувалася теж педагогічній діяльності та з успіхом вела в Відні свою фортепіанову класу.

Але її манила далеч, оспівана її улюбленою симфонією "З Нового Світу" А. Дворжака, і во-

на вирішила пробувати щастя між Атлантийським океаном і Мехіканським заливом.

На естраді в Новому Світі

Наталія Климкевич є одиноким українською піаністкою, яка щорічно дає концерти з творами українських композиторів у Маямі. Досі дала п'ять самостійних концертів, при чому половина програми складалася завжди з українських музичних творів. Ці концерти влаштовував Музичний Клуб Америки, міжстейтова установа, якої членами є, між іншими, такі визначні особистості музичного світу, як Лілі Понс, Андре Костелянец, Хосе Ітурбі й інші, та якої почесним членом був великий фінляндський композитор Ян Сібеліус. 1953 р. взяла Наталія Климкевич участь у Міжнародному Музичному Фестивалі в Маямі, в якому брало участь 12 націй, — як солістка і представниця України, виконуючи твори М. Лисенка. Крім того виступала як солістка по радіо в українських і чужомовних програмах.

Про те, як прихильно ставиться американський музичний світ до українських творів, свідчить подія з останнього концерту. По виконанні Прелюду Фіс-дур В. Барвінського, вийшла несподівано на естраду д-р Берта Фостер, старенька основниця й президент Музичного Клубу Америки й кол. декан музичного факультету Маямського університету, обняла українську піаністку і сказала: "Дякуємо вам за те, що за роки вашого перебування в Америці ви не забули своєї української музики та що привезли в Америку такі

перлини музичної культури вашого народу."

Навчання в стейті Соняшного Проміння

Музична Студія Наталії Климкевич росла в справжньому американському темпі. Побіч інших музичних виступів студії, відбулося шість пописів-концертів. Число кожнорічних учасників вказує на розріст студії: 1953 р. — 9, 1954 р. — 23, 1955 р. — 26, 1956 р. — 37, 1957 р. — 51 і 1958 р. — 58. Під цю пору нараховує студія понад 60 учнів різного віку. Вчителька є членом Національної Ліги Вчителів Фортепіану ЗДА, Музичного Клубу Америки, Асоціації Вчителів Музики в Маямі, Флоридської Державної Асоціації Вчителів Музики, Національної Федерації Музичних Клубів та інших музичних установ. Приймаються тільки особливо талановиті і пильні студенти, по чотиротижневу пробному часі. Цього року, з нагоди п'ятиріччя студії, розділено три студентські стипендії для найвизначніших учнів у висоті 100, 50 і 25 доларів. Впродовж існування студії тільки два студенти були українського походження, однаке, не зважаючи на це, в програму навчання завжди входять твори теж і українських композиторів, що їх виконується на пописах-концертах і різних музичних конкурсах поза студією. До них чужинецька молодь ставиться з особливим зацікавленням. Студенти Н. Климкевич — це американська молодь така різнородна своїм походженням, як різнобарвним є цей півострів: "Саншайн Стейт", тобто Стейт

Соняшного Проміння — Флоріда. Досі були серед учнів потомки шістнадцятих народів, а серед них і нащадок у прямій лінії грізного вождя індіанського племені Черокі.

Конкурси й фестивалі, нагороди і медалі

Від трьох років вміщує Національна Ліга Вчителів Фортепіану ЗДА українську піаністку на Почесному Списку Вчителів Фортепіану ЗДА. Це признание спричинене в першу чергу успіхами студентів Наталії Климкевич поза її студією.

Від двох років має ця студія найвище число учасників у т. зв. "Авдиціях", влаштовуваних лігою в Південній Флориді. 1957 р. взяло в них участь 45 учнів студії, в 1958 р. 50. В двох останніх роках одержала студія такі нагороди: 12 (найвищих) міжнародних, 49 національних, 8 стейтських та 26 інших. Від двох років здобуває ця студія найвище число міжнародних нагород серед усіх студій Південної Флориди: 1957 р. на 476 учасників конкурсу роздано 7 міжнародних нагород, з чого 5 припало учням Наталії Климкевич, а в 1958 р. на 559 учасників роздано 16 міжнародних нагород, з чого 7 одержали студенти української студії. 15 учнів взяло участь у "Нешенел Федерейшен Фестивал", як члени двох заложених і проваджених Наталією Климкевич музичних клубів — "Пойнсетія Мюзік Клуб" і "Маямі Шорз Джуніор Мюзік Клуб", — що є складовою частиною "Нешенел Федерейшен оф Мюзік Клубз",

16 елевів узяло участь у "Грейтер Маямі Пієно Фестивал".

Минулого року 9 студентів здобуло золоті медалі з грошевиими нагородами на всеамериканському конкурсі "Бієннал Пієно Рекордінг Фестивал" у Тексасі. Одна студентка, яка крім фортепіану вивчає в студії композицію, тричі одержала нагороди на "Інтернешенел Композишен Тест" у Лос Енджелес у Каліфорнії і визначний американський композитор Елліот Гріффіс прислав їй свої твори з власноручним підписом, як вислів признання. Таким чином різноманітна громада учнів з їхньою енергійною вчительською рішчасю здобувати не тільки місцеве признание, але ййти теж на ширші води.

Маямі, місто на перехресті світових шляхів, відкриває молоденьким музикантам приманливі перспективи.

Маленький ростом і великий талантом

Згаданий вище нащадок індіанського вождя, п'ятирічний Джані Вільямс, виявив найбільшу завзятість з усіх учнів, здобуваючи другу нагороду на конкурсі грамофонних пластинок у Лос Енджелес у Каліфорнії, спонзорованому установою "Композерс Прес Інк." з Нью-Йорку. В тому конкурсі брали участь феноменально здібні діти з усіх 48 стейтів ЗДА, з Канади й Куби.

Крім цього одержав він міжнародну нагороду на авдиціях Національної Ліги Вчителів Фортепіану ЗДА. В травні цього року дав він свій самостійний концерт у приватності понад 350 слухачів, виконуючи з

Джані Вільямс, — талановита індіанська дитина, що захоплюється українською музикою

пам'яті 25 творів, в тому числі 6 українських. В червні дав ще три свої концерти в найбільших товариських клубах Маямі.

Найбільший флоридський щоденник "Маямі Гералд" вмістив велику статтю та світлинку п'ятирічного піаніста поруч світлими дружини губернатора Флориди. Крім того удостоївся він п'ятих статей і чотирьох світлин в американській пресі. Маленький Джані завжди починав і кінчив свої концерти творами українських композиторів, які йому, як він це заявляв перед публікою, найбільше припада-

ють до вподоби. "Як виросту і буду славним піаністом", — горить він учительці, — "то буду завжди виконувати українські твори, бо вони прекрасні".

Маямський місяць і пляни

Пізними вечорами, коли прохолодні пасати линуть з океану понад маямськими садами, затишає в студії музика, але праця ще не закінчена. Треба залагодити листування з музичними установами, переглянути нові каталоги музичних видавництв, уложити програми на будучі концерти, конкурси, пописи тощо.

Щойно опісля, як ославлений піснями місяць постріблює пальмовиння, снуються підчас довгих проходів нові пляни для студії на будуче: зимовий концерт з виключно українськими творами, показовий концерт з творами українських композиторів для молоді, щоб познайомити з ними американських учителів і цілий ряд імпрез, для яких можна було б запозичити назву від улюбленого Наталією Климкевич журналу — "Ми і Світ"...

Поле для пропаганди української музики тут урожайне, американська англomовна преса присвятила досі українській піаністці понад 30 статей і рецензій та кільканадцять світлин, відмічуючи завжди її національність. Слухачі й установи, що влаштовують концерти, прихильні для українських композиторів і таким чином українська музика зливається з барвистою симфонією флоридського світу.

М. Кий

ПРО КОЛЬОРИ

"Чи можу я одягнутися в Діора новий червоний колір?"

"Чи добре виглядатиму в ньому, будучи блондинкою?"

Кожна жінка цікавиться питанням кольору. Знаючи, який колір вам найкраще підходить, ви зможете збудувати схему фарб, якими будете користуватись, щоб краще виглядати. Це стосується і до "мейкап", і до вашої суконки. О, то незвичайно приємно й корисно розумітися на кольорах, бо це дає можливість причинитися до покращання самої себе.

З безчисленних відтінків ви повинні вибрати ті кольори, що найкраще вам підходять. Якщо ваша шкіра має злегка жовтаву або зеленаву відтінь, ви повинні вибирати кольори, що їх злегшуватимуть. Якщо маєте великі, зелені очі, ви хочете одягтися в колір, що зробить їх ще більшими, ще зеленішими, немов дорогоцінне каміння.

Кожний колір змінює вигляд, якщо поставити його близько другого. Кольори і їх вплив одного на одний становлять підставу для вибору жіночих малюнків, шмінок, фарбовання волосся та одягу.

Що це є колір?

Пригадайте собі з фізики:

1. Колір постає тоді, коли промінь світла проходить через сочку вашого ока, або призму.

2. Фіолетний колір складається з дуже коротких променів.

3. Червоний з дуже довгих.

4. Спектр, себто кольори, що

ми їх бачимо у веселці, — це цілий ряд фарб, що йдуть від фіолетної до червоної. Спектр складається з шести кольорів: червоного, оранжевого, жовтого, зеленого, синього й фіолетного. Це є шість підставових кольорів спектру.

Якщо ви бачите кольорову суконку, то насправді ви бачите відбитку світла. Промені освічують якийсь об'єкт, що їх він відбиває й вертаються до нас як кольорове світло. Білі речі, це такі, що відбивають всі кольори. Чорні — які не відбивають жодного кольору.

Кожний колір має такі прикмети:

1. **Відтінок.** Відтінок відрізняє один колір від одного. Це слово є властиво синонімом "кольор", але спеціально його вживається для означення суміжних кольорів у спектрі. Наприклад: ви не скажете, що фіолетний є синім кольором, а тільки відтінком синього. Знайшовши правильний для вас відтінок — себто відповідну довжину хвилі, — ви неначе знайшли на телевізії ту станцію, яка вас цікавить. Колір вашої кредитки і ляку до нігтів може бути однаковий, але часом вони мають різну відтінь.

2. **Вартість.** Це ясність або темнота кольору, його наближення до білого, або чорного. Ясні кольори мають високу кольорову вартість, темні низьку. Напр.: жовтий має високу вартість, зате фіолетний — низьку.

Кімната з високою кольоровою вартістю є яснішою, як та що має низьку кольорову вартість. Ваш зелений капелюх і ваші зелені очі мають той сам відтінок, але різну вартість, залежну від ясності або темні зеленого кольору. Вартість червоного кольору на щоді є така відмінна, що його назвемо рожевим.

3. Інтенсивність. Яблуко є червоне і кавун в середині є червоний. Різниця між ними в напрузі, інтенсивності кольору. Колір є чистим, коли має повну інтенсивність. Він стається сіріший, якщо інтенсивність меншає. Інтенсивність означає яскравість або притемнення кольору.

Запам'ятаймо, що ефективність кольору в одязі залежить тільки від тих трьох властивостей: відтінку, вартості й інтенсивності. Будьяка з тих властивостей може збільшити чи зменшити успіх досконало одягненої жінки, що має достосований до одягу мейк-ап та колір волосся.

Кожний знає, що існують три підставові кольори:

червоний

жовтий

синій

та три похідні кольори: оранжевий, зелений, пурпуровий. Міжпохідні кольори, як червоно-оранжовий, жовто-оранжовий, червоно-пурпуровий, синьо-пурпуровий лежать між тими основними красками. Якщо маєте підставове поняття про кольори в теорії, легко зможете адоптувати ваш особистий колір відповідно до потреб сезону.

Відома, що колір має великий психологічний вплив на наші почуття. Зелені стіни в опе-

раційних залах шпиталів значно зменшують хірургічні привиди. Яскравий колір є більше стимулюючий, підбуджуючий, навіть іритуючий, неспокійний.

Кольори можна класифікувати в дві психологічні групи:

1. Теплі кольори: червоний, оранжевий, жовтий і їхні комбінації.

2. Холодні кольори: синій (найхолодніший з цієї групи), синьо-зелений, зелений, синьо-пурпуровий.

Теплі кольори притягають увагу, підбадьорюють, веселять, активізують. Вони збільшують об'єкт, зближають більше, як холодні з тою самою інтенсивністю. Велика жінка може носити теплий колір слабшої інтенсивності, але вона робитиме враження багато меншої в холодних кольорах.

Малі поради

Щоб одягатися елегантно, запам'ятайте такі малі деталі:

1. **Один відтінь:** комбінуйте кольори того самого відтінку, але різної вартості в одному ряду, як напр. оранжевий і бронзовий, рубіновий і рожевий тощо. Є добрими контрасти з невідтінкованими кольорами — білим, сірим, чорним. Найкраще презентує себе окреслений колір.

2. **Сусідні кольори:** Уживайте відтінків, що межують з собою, що входять один в один: жовтий, жовто-оранжовий, червоний.

3. **Протилежні або додаткові кольори:** вживайте опозиційних кольорів, себто тих, що стоять проти себе, як червоний і зелений, синій і жовтий.

4. **Подвійні додаткові кольори,**

15 вересня ц. р.

15 вересня ц. р.

ВІДКРИТТЯ
САЛЬОНУ КРАСИ Й КАРТИННОЇ ГАЛЕРІЇ
“МИ І СВІТ”

у власному будинку при
1071 БЕТІРСТ СТР. У ТОРОНТІ

В сальоні:

Тривалі ондуляції,
Зачіски,
Усування волосся — тимчасове
й остаточне (електроліза),
Всі роди масажів лица, шиї й голови,
Манікюри, педікюри,
Продаж кремів, парфум і кол. вод
найкращих світових фірм.

В картинній галерії:

Великий вибір картин українських
мистців — оригінали й копії, а також
обрамовування картин.

Читачів “Ми і Світ”, які живуть у Торонті, чи при-
нагідно відвідують це місто, просимо зайти до нас, а
коли Вам сподобається наша праця й пропоновані нами
товари, просимо стати нашими Клієнтами!

себто сусіди від опозиційних кольорів. Червоний та червоно-оранжовий комбінуйте з зеленим і синьо-зеленим.

Як вибираєте додатки до костюмів, сукночок тощо, вибирайте те, що вам найкраще до лиця, що зменшує недотягнення.

Вживання контрастових кольорів: Кожний колір виглядає яскіше при своїм опозиційнім. Пурпуровий підносить красу ясного волосся. Аплікація темного кольору біля ясного, ясна суконка підкреслює колір бронзового волосся. Неяскраві кольори стаються більш блідими поблизу яскравого. Якщо ваші очі зелено-сині, вони стаються більш зеленими в зеленій блюзці.

Повторювання кольорів: можна підкреслити колір, додаючи до нього такий самий. Ось, наприклад, червоний капелюх зробить ще червонішими ваші щокки.

Рефлекси кольору: напр. відбитка кольору коміра на лиці. Колір коміра кидася рефлекси більш чи менш додатні на шкіру. Тому всі додатки повинні бути з фарб, що найкраще гармонізують. Вночі штучне світло кидася жовтаві рефлекси на шкіру і червона сукня чи кредка до уст завжди стають більш оранжовими. Ніколи не купуйте вечірньої сукні, не примірявши її у вечірньому освітленні.

Кілька оптично-ілюзійних порад:

1. Вертикальні паски в холодних кольорах зменшують велику особу.

2. Широки пояси в теплих красках притягають увагу до худенької талії.

3. Надто худі особи вигляда-

ють грубшими в підставових кольорах з повною інтенсивністю.

4. Доземні паски в живих відтінках додають росту.

5. Щоб зменшити зависоку особу, слід: а) вживати матерію в поперечні паси, б) великих надруків на матеріях, в) спідниці й блюзки в двох різних кольорах.

6. Довгу тонку шию можна зменшити, одягнувши намисто довкола шиї або тонку оксамитну стрічку.

Кольори і волосся

1. Блондинки з ясною шкірою повинні носити кольори: блакитний, бежовий, чорний, теплі бронзові, теплі пастелеві, колір меду. Не повинні носити: холодних кольорів, темно-сірих, оранжового.

2. Бронзове волосся гармонізує з кольорами: червоним, пастелевим, коралевим, чорним, ясно синім, бронзовим, фіолетним.

Не носити: червоно-фіолетного, каштанового.

3. Чорне волосся, темна шкіра: з бежовим, сірим, холодно-синім, цитриново-жовтим, помідоровим, білим, чорним.

Не носити — бронзовий, оранжовий, пурпуровий.

4. Сиве волосся, ясна шкіра: з золотим, рожевим, темно-синім, бронзовим, темно-фіолетним, синім, сірим. Не носити: бежового, оранжового, ставево-сірого, жовтого, жовто-червоного.

Ці всі вказівки можуть послужити доброю порадою. Заки йдете купувати нову суконку чи нову кредку до уст, призадумайтесь та перегляньте вашу

стару гардеробу, приклавши кілька різнокольорових кусників матерії до лица, та порівняйте в дзеркалі вигляд вашого

лица. Перегляньте ще раз ці вказівки і тоді напевно будете більше задоволені з вашого вибору.

О. К.

ЗИМОВА МОДА ВЖЕ НЕ СЕКРЕТ

Двадцять паризьких домів моди спільно запросили журналістів і паказали їм біля 3.000 моделей зимового вбрання. Про те, наскільки Париж диктує світові моду, свідчить факт, що в минулому зимовому сезоні Франція продала за кордон своїх моделей на суму 7 мільярдів франків.

Що ж диктує Париж на цю зиму?

Сьогорічні паризькі зимові моделі є інспіровані модою епохи Консуляту й Імперії, отже духом наполеонської доби. Вони вповні заперечують моду останнього сезону, — "мішок" і "трапез", пропонують досі небували матеріали, силуетку струнку й заокруглену, додатки дуже "паризькі".

Для денних суконь пропонуються густі й легкі шерстяні (вовняні) матеріали з нерівною поверхнею, узорчасті твиди, трикоти, джерсі могорові й кашмірові. Темні вечірні сукні з багатством ліній і форм. Вернулася мода на м'явові тканини, генуєнські оксамити, вибивні шовкові мусліни і шовкові джерсі.

Поміж кольорами на перше місце висувається чорний колір, далі йдуть незвичні досі для зимового сезону кольори: ставево синій, "гусарський" червоний, всі відтінки зеленого, глибокий фіолетний тощо.

Прикмети нового силуету: обов'язково висока талія і короткий бюст. Довжина спідниці довільна. Силует поширений вгорі високо насадженими рукавами. Високі закаблукі, а також вгорі видовжені капелюхи, щоб постать стала вищою і ще стрункішою.

Майже всі денні суконки трубчасті, або кльошеві, або фдолини звужені і всі вони обов'язково, обтислі у високому стані. Багатші пополудневі сукні бувають також у формі ту-

нік, натомість вечірні є справжніми посестрами суконь цісареві Жозефіні: з обшиваним блискітками корсажем і спідницею у складки, що сповиває силует.

Костюми — заперечення всякого класицизму, обтислі, інколи без коміра і реверсів. Часто заступають їх комплекти з спідниці і жакета, — дуже короткого, з широкими рукавами та великим коміром. Носитимуть також тричвертеві жакети з простими спідничками.

Плащі вгорі обтислі, поширені вдоліни, а також широкі — з великими рукавами і коміра-

ми, найелегантніші з верблюжої шерсті. Також плащі у формі пірамід.

До суконь додатки: Сережки з різнокольорових кристалів, що гармонізують відтінками з кольором сукні, блюзочки костюмів прикрашені футерками, великі, ручно різьблені гудзики, іскрустовані шкірою, шишками сосни тощо.

Але врешті треба тамити одне: Доми моди пропонують, а диспонують клієнтки. Тільки ці два чинники, разом поєднані, є творцями тієї моди, яка вже зобов'язуватиме. (жж)

ЩО ПОДАРОВАНО МАРГАРЕТІ?

Під час свого побуту в Канаді принцеса Маргарета дістала чимало всяких дарунків, що їх оцінюють на чверть мільйона доларів.

І так, уряд Брит. Колумбії подарував принцесі острів, звільнений від податку, приблизно вартості 100.000 доларів, а Братство індіан Брит. Колумбії додало від себе два цінні тотеми (своєрідні індіанські обеліски).

Дістала Маргарета також 5 брошок з діамантами, кожна вартості 1.000 доларів: від уряду Брит. Колумбії, від уряду Саскачевану, від міста Монреалю, від торонтонського передмістя Етобіко і від полка принцеси Люїзи, якого вона є полковником. Місто Торонто подарувало касетку на цю біжутерію, що сама вартує 1.600 дол.

Канадійський уряд подарував хутро з візонів, вартості 14.000 дол., місто Оттава накидку з чинчіллі, що коштує біля 16.000 дол., Нова Шкотія — спідницю, в'язану у спеціальні узори, шпильку з насадженим агатом, дорожню книжку й інші дрібніші подарунки. Місто Принс Алберт — срібний ключ, картину, спеціально оправлений портрет принцеси. Університет Брит. Колумбії надав їй почесний докторат. Нью Брунсвік подарував ручно ткану суконку і накидку, оселя Гаррінгтон портативний радіоапарат, гамільтонський полк піхоти — цигарничку.

Врешті Алберта дала ім'я принцеси одній горі, онтарійський уряд назвав ним дослідний інститут рака, Нова Шкотія охрестила ним міст і нову породу троянди. Крім цього дістала Маргарета цілі гори цвітів.

МИСТЦІ ЕПОХИ САВОНАРОЛІ

Коли ви глядите на земний глобус, то ледве можете відрізнити Італію, країну меншу, як ваш мізинний палець, інкрустовану у Середземне море. Але на цій невеличкій смужці землі жили в епоху, про яку говоримо, найбільші мистці світу усіх народів. Називаємо їх старими майстрами. Чи це не дивно, що саме в Італії народились найславніші малярі і то на невеликій віддалі один від одного? Правда, що Італія була осе-

редком християнської релігії і що в той час мистці малювали тільки релігійні сюжети.

Один мистець, який звався Боттічеллі був першим, що малював щось інше як біблійні сюжети, хоч і в нього є чимало релігійних тем. Все таки він найрадше любив малювати грецьких богів та богинь і фантастичні сюжети. Цей час, коли почали люди наово цікавитись мистецтвом, історією і наукою греків, зветься Ренесансом.

Боттічеллі: "Алегорія весни"

Боттічелі малював свої персонажі на свою особливу манеру. Його жінки з довгими ногами не ходять, а — мається враження — танцюють. Їх грація є така легка, що вони ледве дотикаються землі. Їхні одяги є прозорі, наче з газу, і крізь них прозирає їх гарне тіло. Ось пригляньтеся цій картині, що її називають "Алегорія весни".

Але за часів Христофа Колумба жив і проповідував у Фльоренції монах, на прізвище Савонароля. Дехто каже, що він був божевільний. На всякий випадок, він мав незвичайну силу: хто його почув, той мусів повинуватись. Він начебто гіпнолізував. Але чимало людей у Фльоренції були поганими. Вони думали тільки про те, щоб забавитись. Добре чи зле, їм було байдуже, щоб тільки приємне. Савонароля гаїлбив цих грішників і пророкував смерть тим, хто не покається і не змінить свого життя. Він нап'ятував людей, які грали в карти й жінок, які накладали червінь на свої лица, носили дорогоцінності, що танцювали, що співали пісні інші, як релігійні, а також малярів, які малювали картини з нерелігійними сюжетами.

Народ у Фльоренції став каятись і одного дня позносив усі свої дорогоцінності, різьби й книжки на публічний плац та скинувши на одну купу, запалив.

Боттічелі також чув проповідь Савонаролі і пересвідчившись, що він поповнив гріх, малюючи своїх богів і богинь та сюжети інші, як релігійні, він зібрав свої світські образи та кинув їх на спільний костир. На щастя, згоріло їх тільки кілька, всі

інші збереглися і сьогодні прикрашують музеї.

А ось один з релігійних образів Боттічелі, Мадонна. Називають її "Прославленою Мадонною". Ви бачите, що ангел кладе корону на її голову, щоб показати, що вона є Царицею Небес. Марія пише текст пісні в книжці, а малий Христос водить її рукою. Ця пісня — це "Величить душа моя Господа", гімн подяки Творцеві, що вибрав Марію поміж усіма жінками світу на Матір Ісусову.

Ангелик, що тримає камагар і той, що держить книгу, — це портрети дітей, які жили за часів Боттічелі, а не Христа. Можливо видатись комусь дивно, що маляр помістив їх на цьому образі, але старі майстри робили часто такі аномалії. Обидва хлопчики, що їх зобразив Боттічелі на цьому образі, вирости і згодом оди по однім стали папами.

Люди, що їм Савонароля втикав зло, не довго терпіли його слова і навіть частина з тих, хто його слухав, згодом звернулись проти нього. Вкінці вороги схопили його в свої руки і повісили на хресті посеред публічного пляцу. Не вдовольнившись цим, вони ще й спалили його тіло, а попіл висипали в річку.

Був ще один молодий маляр у Фльоренції, який, як і Боттічелі, спалив на костирі всі свої образи, що не були релігійними. Він був такий вражений вбивством Савонаролі, що покинув малярство і сам став монахом. В монастирі він прийняв ім'я Фра Бартольомео. Жив він у тому самому монастирі, де перед ним жили Фра Анджелі-

"Прославлена Мадонна" Боттічеллі і "Савонароля" Фра Бартольомео

ко і Савонароля, в монастирі св. Марка. Впродовж шістьох років він не торкався пензля, тільки молився. Вкінці його переконали і він намалював ще гарні образи, очевидно — всі релігійні. Один з цих образів представляє св. Севастіана. Це святий, якого вбито стрілами, бо він заявив себе християнином. На образі Фра Бартольомео представив св. Севастіана, сбдертого з одягу і прошитого стрілами. Монахи уважали цей образ настільки неприличним, що викинули його з монастиря.

Намалював Фра Бартольомео також портрет свого героя — Савонаролі. Савонароля зовсім не був гарний. Він мав дуже

великого носа і всі з нього сміялися. Але портрет Фра Бартольомео свідчить про те, що образ може бути прекрасний, навіть якщо сюжет не є гарний.

Більшість мистців рисують і малюють людей такими, як їх бачать перед собою. Вони є для них моделями. Замість моделей, Фра Бартольомео користувався штучною лялькою з дерева, яку він одягав, надаючи їй бажану позу. Значить, він користувався манекіном.

Фра Бартольомео є першим малярем, що ставив ангелів у стіп своїх Мадон. Згодом наслідували це й інші малярі.

(мг)

Цивілізація — сказав Бернард Шов, — це субстанція, яка дуже легко розпускається в алькоголі.

ПО ВОДІ НА ЛЕЩАТАХ

Нема то, як вакації! Сонце, вода і свіже повітря. А надобавок ще й багато вільного часу та завжди нові несподіванки.

Перебуваючи цього року в прекрасній околиці Віс. Деллс, я познайомився з родиною заміжніх американців, які й дали мені змогу навчитись їздити на водних лещатах.

Про водне лещетарство я до того часу багато чув, читав про нього в журналах і часто йому приглядався, проте не мав ніколи нагоди його особисто поспробувати та навіть і приблизно не уявляв собі, яка краса й емоція такої їзди на хребтах хвиль із швидкістю 40, а то й більше, миль на годину.

Сонце вже майже хилилося за обрій, кидаючи пурпурове світло на блакить засипаючого озера Делтон, коли мій приятель містер Норман виводив з гаражу свій модерний моторовий човен, а я старався прикріпити до ніг еластичне гумове окуття водних лещат, що звичайно бувають довгі на 1.5 до 2 метрів і широкі приблизно на 15 сантиметрів.

Одержавши потрібні інструкції, я скочив у воду і там у сидячій позиції, тримаючись руками за ливу, прикріплену ззаду до моторівки, з биттям серця вичікував свого першого великого старту.

Мій страх минув, одначе, у

хвилині, коли швидкість витягнула мене на поверхню води, на якій я опісля вдержувався з несподіваною легкістю, дякуючи, мабуть, моїй набутій рівновазі в зимових спортах.

Наш постійний співробітник, мгр Роман Дубляниця, з водними лещатами під час вакаційного дозвілля.

Думаю, що кожному доброму лещатареві така їзда по воді не повинна справляти більших труднощів. З мого короткого досвіду можу сказати, що розмірно найважчим є стартування, при чому завжди слід пам'ятати, щоб ливну тримати поміж лещатами, а не назовні, й мати тіло похилене вперед.

Не можна забувати також, що

перехрещувати хвилю чи слід з човна, треба по змозі під кутом 90 ст. При скоках треба легко присісти в колінах, а падаючи, випустити ливну.

Єдиними негативними прийомами прекрасного лещатарського водного спорту є те, що він є дорогим (треба ж мати моторівку!) і що з нього можуть користати тільки добрі пливачи.

КИТАЙСЬКІ КАЛЕНДАРІ

До переходу Китаю на загальноєвропейський календар найчисленніші його народності користувалися відмінними один від одного календарями: сільськогосподарським, мусульманським, тибетським і тайським.

Сільськогосподарський календар ("нунлі") створили далекі предки канської народности в період династії Ся, задовго до нашої ери. Він заснований на закономірностях обертання Місяця навколо Сонця. Тривалість року в ньому дорівнює близько 355 дням, тобто на 10-11 днів менша за час повного обертання Землі навколо Сонця. Щоб поповнити цю нестачу, увисокісні роки вставляли додаткові, тринадцяті місяці. Для зручностей землеробів рік за цим календарем ділили ще на 24 періоди стосовно до змін в атмосферно-погодних умовах.

Мусульманський календар, яким досі користуються в арабських країнах і в районах Китаю, населених послідовниками ісламу, відрізняється від календаря "нунлі" тим, що в ньому відсутні додаткові місяці. 32 роки за європейським календарем відповідають 33 рокам мусульманського календаря. Через відсутність у ньому додаткового місяця новий рік за цим календарем буває то влітку, то взимку.

Основою тибетського календаря є китайський сільськогосподарський календар. У зв'язку з тим, що за тибетським календарем настання повного місяця повинно припадати неодмінно на кожне 15 число, в ньому деякі числа повторюються двічі, а інколи одне число зовсім відсутнє. Тому числа за цими календарями не завжди збігаються.

В тайському календарі рік складається з 12 місяців, а високісний — з 13. Кожний непарний місяць (в 30 днів) називають великим, а парний (в 29 днів) — малим. На кожних три роки припадає один високісний з постійним додатковим дев'ятим місяцем. Місяць поділяється на 4 тижні, причому тижні бувають семи і восьмиденні. Новий рік за цим календарем настає на шостий місяць.

МАРАМОРОСЬКИМИ ПЛЯМИ

Букарест, 20 червня. Маю можливість поїхати на сім день збирати українські народні казки. Це тільки початок — їду "на розвідку". З якої області починати? Українське населення Румунської Народної Республіки живе в чотирьох областях. Тімішоара, далі на північ Бая-маре (Мараморощина) і Сучава (Південна Буковина), а на південному сході, в Дунайській Дельті, Констанца (тут живуть, як ми їх жартома називаємо, "запорожці за Дунаєм"). Казки, напевно, всюди знайду. Але Мараморощина мене тепер вабить більше за все. Був я там нещодавно, тому три місяці. Марамороські гори справили на мене сильне враження, і не так гори, як люди, — поетичні, характерні... і дуже відсталі. Так, відсталі, — але нове життя пробивається й туди. Перше за все, школи на рідній мові. Вони почалися з того, що серед неписьменного населення вибрали в 1948 році людей, що як-так вміли розбирати українські букви. Ввечері проходили з ними курс, а на другий день вони йшли по далеких присілках, що ховаються по зворах, — і там

вчили дітей. Це був героїчний, романтичний період. Сьогодні з тих дітей вже виросли кваліфіковані кадри вчителів. Таким же чином поповнюються місцевими людьми і адміністративні кадри. Перед нами ще багато праці... А як глянути назад: либонь ще від татарської навали це населення було відірване від культурного життя! Татарський "коридор" вздовж Східних Карпат відрізав їх від решти українського народу.

З мовної точки зору Мараморощина дуже цікаве явище. Я не лінгвіст — хай інші вивчають марамороську говірку, — але хай мені буде дозволено милуватися пахощами старовини. В розмові людей я чув слова, що вживаються ще й нині в болгарській мові, як-от кал (болото; в деяких селах кажуть грузь), сночі — по-болг. снощи (вчора ввечері)... Зустрічав і слова, які нагадують "Слово о полку Ігоревім: метати (замість кидати), рюк (казав)...

Ні, тільки на Мараморощину моя путь!..

24 червня, с. Руськово. Село розташоване в широкій долині, недалеко від устя Ріки, що вли-

* Київська "Літ. газета" помістила репортаж публіциста і перекладача з української мови на румунську В. Кордуна з його подорожі по українських оселях в Мараморощині. З незначними пропусками передруковуємо його, щоб познайомити наших Читачів з життям українців у Румунії.

вається в Вишаву. Населення тут чисто українське, як і в сусідніх Бистрім і Краснім, де поїзд зупинявся по одній хвилині. В цих та інших селах професор Клузької музичної консерваторії Йоан Нікола записував, починаючи від 1949 року, український фольклор з метою видати збірник. Не знаючи української мови, цей друг українського народу обмежувався записуванням мелодій, нотуючи текст латинським алфаветом.

Вдома у Олексі Ковача записав я свою першу казку від його батька, сидючи з ним в садку під яблунькою.

Другу казку записав від шкільного сторожа, який міг би мені ще багато розповісти, якби не новий тин, що його треба було поставити навколо школи.

Але не біда. Ковач і молодий вчитель та поет Юрій Павліш приобіцяли самі записати кілька казок.

Почин був кращий, ніж я сподівався.

25 червня, с. Русь-Поляни. Часу мало, а мені кортить почути якнайбільше казок. Через село Кривий іду автобусом до Русь-Полян, що разом з присілками (Горб, Луги, Квасниця та ін.) нараховує понад вісім тисяч населення. В Русь-Полянах 18 шкіл, з яких одна семирічка, 38 вчителів, сільська бібліотека має до трьох тисяч книжок, 735 читачів. Голова народної ради каже, що могло б бути більше, якби вчителі вміли заохочувати людей до читання.

На відміну від більшості інших сіл (в різних областях), число книг українською мовою в полянській бібліотеці значне. Є тут багато книжкових новинок.

Це завдячується енергії бібліотекаря, який уміє добувати потрібні книжки.

З казками спочатку мені тут не повелося так добре, як в Руськові. Якось так сталося, що всі ті люди, до яких мене спрямовували, або не знали, чи не хотіли повірити, або були в полонині, один з них був "бетежний", тобто хворий.

Шукаючи казкарів, я надібав на Федора Кута. Звичайний селянин, років 56, він завів розмову за Шевченка, Федьковича, Марка Вовчка і, взагалі, виявив несподіване ознайомлення з українською культурою. Звори і груні марамороські ховають, мабуть, не одну несподіванку.

Федір Кут пропонує повести мене на Менчило. Це найближча полонина — якихось три години ходи. Радо приймаю пропозицію, — не тільки тому, що так близько, але й тому, думаю собі, що то може бути та сама полонина, про яку згадується в "Тінях забутих предків":

Закувала зозуленька та й
коло Менчила...

От тепер вже співаночка
комусь си скінчила...

26 червня, Менчило. Зустрічавсь зранку з Федором Кутом, який по дорозі заходить в одне подвір'я, звідки незабаром виходить разом з молодим селянином, що веде за собою малого гірського коника, навантаженого бисагами. Це староста, або, як ще тут кажуть, "депутат" вівчарів. З цим старостою маємо рушати в дорогу, а з Кутом зустрінемося на Банятовій групі.

Цей день для мене — велике свято: вперше побачу полонину... Всі стрічні, коли довідую-

ються, що ми йдемо на полонину, схвально кивають головами і приязно всміхаються. Здається, що слово "полонина" звучить і для місцевих людей якось урочисто.

Староста, як потім я зрозумів, повів навмисне не найкоротшою дорогою, щоб дати змогу побачити мальовничі місця. Час від часу він звертав увагу на красу краєвиду. Це замилування природою я спостеріг і в інших селян: воно свідчить про свіжість естетичного чуття і приємно вражає, коли подумаш, що ці люди живуть тут постійно і повинні були б звикнути до цих картин.

Йдемо весь час вгору... Вже чуємо гавкіт собак — котюг, як тут кажуть. Ось і "ступіло". Вже одинадцята година. Вівці відпочивають в кошарах, в холодку велетенських гачуг (смерек), вівчарі зібралися в колибі навколо "күтлина", де вариться күкүрдзана күлеша. Күтлик висить над ватрою на огниві, що гстромлене в вертлюх — стовп, що вертиться, дозволяючи наблизити чи віддалити від ватри күтлик чи "дзерник" — великий лазан, з якому з "неварки чиниться үрда".

Ватаг вже перекинув гарячу күлешу на пүтирю, накриту кришкою, і закликає всіх полуденкувати (обідом тут звється сніданок). В нашій подорожній торбі знайшлася пляшка горілки, передбачливо припасена для такої нагоди. "Депүтат" поважно наливає в алюмінійовий "пүгарик": подає мені як гостеві з столиці. Але я відмовляюся:

— По старшинству.

Староста п'є й звертається до всіх:

— Жийте мирно — здорові всі!

Потім дає ватагові, Күтові і аж тоді мені. Хоч я лише кілька хвилин на полонині, проте відчуваю, що тут панує строгий віковичний порядок.

Староста непоквапливо наливає в пүгарик, вівчарі чекають з удаваною байдужістю своєю чергу. Перед тим, як перехилити, підносять пүгарик і урочисто вимовляють:

— Жийте мирно — здорові всі!

Ватаг приготував для нас ряжену күлешу (шар күлеші — шар үрди), потім молоко, в якому накришений сир. Для мене це занадто масне, я хотів жинтиці — але ватаг і "депүтат" настоюють частувати гостя чимось кращим — і треба примиритися з цим виявом щирої гостинності.

Після полуденку заганняють "үвці" в струнгү і вівчарі сідають під "крило на сідці", коліно до коліна. Ззаду струнгар підганяє вівці:

— Гирст!.. Гирст — гей!.. Гирст!

Молоко дзюрчить в дерев'яні відра, вівці тиснуться в струнгү, намагаються прорватися, але розставлені коліна вівчарів не пускають їх...

28 червня, Русь-Поляни. Після однієї доби "пасторального" життя на Менчилі вертаємося в село... Перед тим, як іти на полонину, я познайомився тут з сдним учнем сигітської школи, що приніс показати мені величезний синій зошит, повний... гласних віршів. Вірші я переглянув: для місцевих поетів шлях до Парнасу не такий легкий. Але Ілько Чинар має для

нас ще одну несподіванку: він прекрасний казкар, а ми шукали старих — якнайстарших людей! Від свого діда, з яким він пас корови, він знає силу казок і вміє майстерно розповідати. Не записуємо — краще хай запише сам і шле до Бухареста.

Я наслухався вже багато казок. Репертуар дуже різноманітний: є казки, що вражають своєю подібністю до румунських казок. Наприклад, казка про Івана Рожанюка, коров'ячого сина — та сама, що румунська: "Фет — фрумос, кобилячий син". Але мовні засоби майстерно пристосовані. Є казки однакові з українськими — наприклад, про кульгавого вовка. Чув я і такі, що подібні до казок "1001 ночі"...

29 червня, с. Кривий. Аспірант Харківського університету І. Павлюк, родом з Мараморошчини, написав "Історію українських сіл Мараморошчини", в якій згадує про стару дерев'яну церкву в с. Кривому, з ХУ століття. Треба її побачити. Вона стоїть — радше стояла на горбі, край села. Кажу стояла, бо три місяці тому завалилася. Чи ця церковця не вважається історичним пам'ятником? Восени дітвора, що пасе корів, спалить її всю. І так з усіх образів залишилася тільки одна дошка з "царських врат" з образом святого Миколая і з написом, де можу ледве прочитати кілька

слів: "Аз, раб Божий... з своєю Веклою... в отпущенні гріхов..." Є тут один старий чоловік, який уміє читати по-старослов'янськи: він підтверджує дату, що її дає Павлюк: 1466 р. Образ зберігається в церкві, серед різних старих дощок...

1 липня, Вишівська Долина. Стою на березі Тиси і з хвилюванням дивлюся на потойбічний берег: Українське Закарпаття. Село Вишівська Долина розташоване на самому кордоні. Знайшов прекрасного казкаря — залізничника. Два дні підряд записував від нього і здаю собі справу, що народні казкарі — це справжні митці, з тонким літературним чуттям. Оповідючи, вони щоразу відтворюють знову казку з великою увагою до стилістичних компонентів і до всіх відтінків.

Всіх вражень, сильних і різноманітних, не спишеш за один раз. Але вони глибоко запали в душу, підбадьорюють до праці... Життя буйно росте. Я навіть і не згадав про будову лісообробної фабрики і трачок в Русь-Полянах... Про успіхи зоотехнічного товариства в Рускові... Про численні розмови з старшим і з молодими... Про все це варто було б написати новітню казку! На жаль, все треба робити по черзі.

А мандрувати мальовничими марамороськими пляями приємно і корисно.

МАКАБРИЧНА ІСТОРІЯ

Розказують таку макабричну історію. В одній шкотській родині лежить вмираючий прадід. В другому кінці кімнати зібралась родина і півголосом обговорює, який похорон йому замовити: першої, другої, чи третьої класи. Вирішують, що — третьої.

Тоді з постелі відзивається прадід:

— Коли хочете, діточки, то я можу піти на цвинтар пішки!...

ДАЛЬШІ КАНДИДАТКИ НА “МІСС УКРАЇНУ”

Оксана Смішкевич, Ньюарк (ЗДА) — 20 років, працює як науковий співробітник у хімічному промислі, закінчила навчання в Кошова жіночої школи Пласт. Станиці в Ньюарку. Деякий раз була вибрана на балу королевою краси. На наш конкурс запропонована читачами “Ми і Світ” з Ньюарку.

Відома українська фабрика
парфум і косметиків

BEAUTY SEAL

Д-РА В. А. ОНИСЬКОВА

повідомила нас,
що вибрана на нашому
конкурсі

МІСС УКРАЇНА

дістане від неї в подарунок
люксову бальну торбинку
з кремами та парфумами,

а всі учасниці конкурсу

одержать по флаконів української колонської води

“Ешан Зілля”

Просимо всі українські фірми
зголошувати свої подарунки!

ПРОСИМО, ЩОБ УСІ ЧИТАЧІ “МИ І СВІТ” — ПОСТІЙНІ Й ПРИНАГІДНІ СТАЛИ ЧЛЕНАМИ ЖЮРІ І ВИСЛОВИЛИ СВОЮ ДУМКУ, КОТРУ З 22 КАНДИДАТОК ВИБРАТИ НА “МІСС УКРАЇНУ”!

КУПОН

Пропоную на "Місс Україну"
панну

ЗАКРИВАЄМО

ЗГОЛОШЕННЯ КАНДИДАТОК

З випуском цього номера журналу "Ми і Світ" закриваємо зголошення дальших кандидаток на "Місс Україну".

Маємо зголошених 22 кандидатки з різних країн українського поселення та різних міст. В наступному, жовтневому числі журналу помістимо ще раз усі фотографії і останній конкурсний купон.

Просимо всіх Читачів журналу взяти участь у журі конкурсу і переслати нам свій голос. Постійні передплатники "Ми і Світ" не мусять вирізувати купони і можуть подати свій вибір у листі. Натомість ті, хто принагідно купує журнал, мусять надіслати купони.

На бажання і за нормальною заплатаю можемо вислати ще деяку кількість журналів з купонами.

Людмила Водолас, Аделаїда, — 19 років, закінчила "Бізнес коледж", цікавиться спортом і музикою. Запропонована Читачами "Ми і Світ" як єдина в цьому конкурсі репрезентантка української Австралії (отже маємо кандидаток з Європи, Америки і Австралії).

УКРАЇНА

Ірину Вільде відзначили в Москві. — Західно-українська письменниця Ірина Вільде (справжнє прізвище — Макогон) побувала недавно в Москві, де Спілка письменників СРСР спеціально відзначила її роман "Сестри Річинські".

Поїздка довкола Європи. — Чорноморський теплоход "Грузія" відбув подорож довкола Європи, побуваючи в портах Александрії й Каїра (Єгипет), а також і в Антверпені, звідкіль туристи їздили оглядати світову виставку в Брюсселі.

Турне хору "Трембіта". — Львівська державна капеля "Трембіта" торік виступала з концертами в Латвії, Естонії, Литві, Ленінграді, Мурманську. Нещодавно вона відбула турне по Уралі і Сибіру. Співаки вже виступали в Іркутську, Омську, Томську, Новосибірську, Кургані, Свердловську, Челябінську, Пермі та інших містах.

Американський композитор в Києві. — В Києві гостював американський диригент Леопольд Стоковський. Гість виступив з українською симфонічною оркестрою, виконуючи II симфонію Шостаковича, і познайомив київських слухачів з музикою американських композиторів.

Вечір американського співака. — Виступав у Києві із своїм концертом також американський артист, соліст "Метрополітен-опери", Леонард Уоррен. Він виконав низку оперних арій

і камерних творів. Концерт, як пишуть советські газети, перетворився в "маніфестацію дружніх почуттів радянських людей до американського народу".

Виступ філадельфійської оркестри. — З захопленням вітав Київ Філадельфійську симфонічну оркестру, одну з найкращих оркестр світу. В програмі були твори Бетговена, Чайковського, Брамса, Гарріса. Артисти зустрілися також з українськими композиторами.

Китайські музиканти в Одесі. — В Одесі відбувся концерт пари китайських музикантів Ян Бін-суна і Гун-Шен-ін.

Пропам'ятна таблиця Ст. Руданському в Ялті. — На будинку, в якому жив і помер поет Степан Руданський, прибито пропам'ятну таблицю з написом: "В цьому будинку жив і помер 3 травня 1873 р. український поет Степан Васильович Руданський".

"Кантата про Крим". — Композитор Олексій Соколовський і поет Олександр Лесин створили "Кантату про Крим", яку недавно вперше виконали зведений хор Симферопольського музичного училища, міський молодіжний хор і оркестра державної філармонії південного берега Криму.

Слідами давніх літописів. — На Волоській вулиці в Києві при спорудженні нового будинку був виявлений культурний шар XII-XIII століть. У ньому знайдені залишки давнього ювелір-

ного горна, шматочки емалі і смальти.

На Ярославській вулиці, посередині мостової, під час риття траншеї для укладення водопровідної труби, була виявлена напівземлянка — житло епохи Київської Русі.

За багато століть територія Києва безперервно змінювалась. Після Батисвої навали на "горі" (тобто в центр. частині) життя майже припинилось. Спостереження за земляними роботами дозволяє уточнити топографію Києва в різний час, встановити, де були пригороди, які згадуються в давніх літописах.

Таким чином були уточнені топографічні кордони Подолу епохи Київської Русі, які тяглися до неіснуючої зараз річки Почайни, остаточно з'ясувалося місце перебування селища Дорожняця, яке згадується в Іпатівському літописі. Цей літопис згадує також про Копирів Кінець в районі теперішньої Львівської площі. Але де саме знаходився цей Копирів Кінець?

На Кудрявській вулиці міститься спирто-горілчаний завод. Треба було цьому заводу на своїй території спорудити ще один будинок. На місце земляних робіт прибув працівник Інституту археології. В котловані він виявив культурний шар, з якого довідались, що тут містилася одна з заселених частин того самого Копиревого Кінця, який згадується в давньому літописі.

На Мало-Житомирській вулиці прокладали водопровідну магістраль. На глибині чотирьох метрів була знайдена кругла мідна чашка, в якій стояла не-

велика глиняна посудина. Зачищаючи стіни траншеї, робітник випадково зачепив її, від удару лопатою в ній утворилася тріщина, з якої посипалися стародавні золоті і срібні речі.

З 175 виявлених на Україні скарбів понад 50 знайдено в Києві!

Мелодії далекої Бразилії. — У Києві виступали одні з найкращих бразилійських радієвих, кінових і телевізійних артистів, вокально-танцювальний квінтет та музичний септет.

Історія Умані. — Окремою невеличкою книгою вийшла монографія "Умань" — збірка праць, що подає історію цього міста. Досі вийшли в УРСР монографії таких міст: Львова, Харкова, Одеси, Севастополя, Чигирина, Житомира та довідник Переяслав.

НА ШЛЯХУ ЖИТТЯ

Помер. — Д-р Тиміш К. Павличенко, 66, український вчений еколога світової слави, професор університету у Саскатуні, останньою директором агрікультурних дослідів великої фірми "Америкен Кемікал Пейнт Компані", один з основників УНО Канади, основник і голова Осередка Української Культурної й Освітньої в Вінніпегу. — Помер внаслідок недуги, що розвинулась після недавньої автової катастрофи.

Помер. — Ярослав Ярославенко (Вінцовський), 70, — відомий український композитор, автор сокильського маршу "Соколи, соколи, ставайте в ряди", за фахом інженер. Помер у Львові.

Помер. — Федір Слюсаренко, 72, видатний укр. філолог, дослідник античної історії, кол. доцент УВУ, автор низки праць.

Одружилися. — Божена Марія Бертипорох, дочка голови Канад. НТШ інж. д-ра Євгена й Леоніди Бертипорохів, та інж. Олег Володимир, син інж. Ярослава й Івани Іванусів. Повін-

чав їх єпископ Преосв. Ісидор Борецький в церкві св. Ніколая в Тороїті, 2 серпня ц. р.

СССР

Остаточно померкла зоря Булганіна. — Советське агентство ТАСС повідомило, що Ніколая Булганіна звільнено з посту президента державного банку й іменовано директором райторгу в Ставропольському торговельному районі.

Молотов повернеться до влади? — Експерти советських справ переконані в тому, що Молотов незабаром знову вийде на одному з чільних постів у Сов. Союзі. Він зумів наві'язати дуже приязні взаємини з китайським диктатором Мао-Тсе-тунгом і той приготував йому поворот до влади. — Молотов попав був у неласку саме в той час, коли наві'язалися приязні взаємини між Кремлем і Тітом, якого Молотов завжди поборював. Тепер, коли Тіта визнано зрадником, реабілітація Молотова зовсім можлива. У проводі антиіттівського табору став Мао Тсе-тунг, отже зрозуміло, що він поцікавився долею хрущовського засланиця. Кажуть, що Молотов недавно побував у Пекіні (саме непередодні несподіваної поїздки Хрущова до Китаю) і в Москві.

Проект тунелю попід морем Берінга. — На брюссельській світовій виставці советський академік Аркадій Маркін виступив з проектом побудувати тунель попід морем Берінга, який сполучував би Америку з Азією. Проект цей викликав велике зацікавлення в ЗДА і сенатська торговельна комісія звернулася до ССРСР за ближчими інформаціями в цій справі.

КАНАДА

Росте торгівля з ССРСР. — Незабаром Канада відкрисе вперше свій високий торговельний комісаріат у Москві. Опісля відкриються такі ж канадійські комісаріати в інших комуністичних країнах і в ком. Китаї. Канада, враз з іншими 14 захід-

ними державами, вирішила скасувати обмеження на експорт до СССР низки досі заборонених товарів (біля 50%). На майбутнє можна буде вільно експортувати до Сов. Союзу цивільні літаки, авта й кораблі, а також турбіни, деякі роди металів тощо.

Канал св. Лаврентія. — Канадський уряд повідомив, що праці біля поглиблення каналу св. Лаврентія закінчатся в запланованому реченці, тобто в квітні 1959 року. Значенням ця подія рівняється колишній побудові Суєзького каналу. Майже 90% всієї світової флотії, ключно до кораблів поємности 25.000 тонн мотиме продаватися тепер на Великі озера.

Виправляють духоборів так, щоб не повернулися. — Міністер справедливости Фултон заявив в парламенті, що вже закінчуються розмови з урядом Брит. Колумбії в справі фінансування подорожі духоборів до СССР. Канадський уряд погоджується дати їм при від'їзді фінансову допомогу. Ставить тільки єдину вимогу, щоб вони зреклись канадського громадянства та щоб, розчарувавшись на Сибірі, не мали вже змоги повернутися до Канади.

ЗДА

Бюджет на цілі навчання. — Американське міністерство освіти призначило додаткових 1,8 мільярда доларів на посилення навчання в певних досі заєдбаних ділянках. В цій сумі передбачено 10.000 річних стипендій для талановитих молодих людей. У віці між 12 і 14 роком життя переводитимуть по шко-

лах тести, щоб вибрати найбільш обдарованих дітей і спрямувати їх на наукову кар'єру. В шкільних програмах передбачено, побіч навчання східноєвропейських мов, також азійські й африканські мови.

Безробіття меншатиме. — При кінці липня ц. р. було в ЗДА 5,294.000 безробітних. Не надто це відрядне для літньої пори року, коли кількість зайняття бувас звичайно найбільшою. Одначе американська статистика потішає тим, що продукція ЗДА в 1965 році потребуватиме 79 мільйонів робітників, отже на 10 міль. більше, як в 1955 році. За той час, однак, кількість чоловічого населення у віці 25-45 років зовсім не зростає. Буде це наслідком спадку числа народжень за воєнні роки.

Найбільший танкер. — В Нью-порт (Вірджінія) спустили на воду найбільший американський танкер, що має поємність 60.000 тонн та довгий на 247 метрів. Залога, зложена з 84 людей, матиме весь комфорт, до свого власного басейну включно.

Найбільший військовий бюджет. — Американський конгрес схвалив на фінансовий рік 1958-59 військовий бюджет на суму 39.602.287.000 доларів. Це найбільший військовий бюджет в часі миру й він перевищує на 815 мільйонів видаткову суму, яку пропонував през. Айзенгавер.

30.000 - 40.000 водневих бомб річно. — Провідник канадської ліберальної партії Л. Пірсон заявив у парламенті, що ЗДА спроможні тепер продукувати тридцять до сорок тисяч водневих бомб річно. Впродовж

року можуть вони отже випродувати енергію, яка спроможна знищити один мільйон таких міст, як колишня Гірошіма.

Подорож попід льодя Арктики. — Американський підводний човен "Скейт", із залогою 10 старшин та 87 людей і 7 техніків, проплив попід льодя Арктики від Гренляндії до моря Берінга. Інший човен "Навтілюс" зробив цю саму дорогу у відворотному напрямку. Він проїхав, не набираючи пального, 68.000 миль. — ЗДА мають вже три атомові підводні човни, четвертий в стадії експериментальних поїздки. В державному плані намічено побудувати незабаром 33 підводні човни.

МЕХІКО

Масове вінчання. — Мехіканський уряд допомагає молодим людям, які хочуть одружитися, а не мають засобів на це, — влаштовуючи для них масові вінчання. Недавно одружилося так одночасно 5.000 пар.

КУБА

Воюють затрєсними кулями. — Поліція на Кубі ув'язнила п'ять осіб, які приготєвлялися чинити атєнтати затрєсними кулями з повітряних пістоль. Сконфісковано зброю і пляшки з отруєю.

АНГЛІЯ

Етлі проговорився. — Недавно під час дебати в англійському парламенті на темє Близького Сходу, сказав недавній англійський прем'єр-міністер Етлі, що з пєнкту бачення англійської імперії створення держави Із-

раїль було помилкою. Після такого вислову в парламенті зацарила грєбова тиша, а опісля почулися звідусіль протести. Етлі зорієнтувався, що поповнив політичну похибку, і негайно вияснив, що дальше існування Ізраїля Англія уважає конєчною, але жиди повинні знати, що теперішні ізраїльські кордо-ни є однаково твердими для них, як і для арабів та що абсолютно виключеною є всяка експансія. — Ще раз виступив Етлі із ноткою антисемітизму під час обговорення місця для конференції на вершинах. Він сказав тоді, що Нью-Йорк не був би пригожим місцем для зустрічі, бо він є "надто жидівським містом".

Забувшись, сказав правду. — "Політика уряду має на меті обнизити рівень життя" — сказав в англійському парламенті міністер фінансів Сімон. Щойно, коли почувся з залі сміх, міністер помітив, що сказав нісенітницю, і поправився: "...обнизити кошти прожитку". Після цього один з опозиційних послів висловив жаль, що мін. Сімон зробив свою поправку. "Це ж бо єдиний раз представник уряду сказав правду!"

ФРАНЦІЯ

14 конституцій. — Французький народ має саме висловити свою думку про нову конституцію, яку пропонує йому ген. де Голь. — Досі, від часу революції 1789 року, мала Франція 14 конституцій: 8 республіканських, 3 монархічних, 2 імперіальні і 1 подиктовану ворогом під імецькою окупацією під час останньої війни. Першою

була конституція з 1791 року, інспірована через Монтеск'є. Другою була конституція II року (1793), установлена республіканською конвенцією, що з причини критичної ситуації ніколи не увійшла в життя. Третьою була конституція III року (1795), схвалена конвенцією після усунення Робесп'єра. Четверта конституція була встановлена Наполеоном в VIII році, після перевороту 1799 року (три консули, між ними наймогутніший Наполеон). П'ята конституція X року ще скріпила консулярну владу, іменувала Наполеона досмертним консулем з правом назначити свого наступника. Шеста конституція XII року (1804) іменує Наполеона імператором. Семою є хартия Люї ХVIII з 1814 року, після упадку Наполеона, інспірована Англією, що відновлює конституційну монархію. Чергова хартия з 1830 року, залишаючи монарха, оточує його міністрами, відповідальними перед виборцями. Дев'ятою є конституція з 1848 року, після лютневої революції, що встановляє республіканську владу. Десята конституція з 1852 року є наслідком перевороту з 2 грудня і плебісциту, який його санкціонував, — вона привертає персональну владу Люї Наполеона. Наступною є конституція з того ж року, що настановляє Наполеона III дідичним монархом. Після неї слідує авторитарна імперія, що поволі стає щораз більш ліберальною та кінчається катастрофою Седану і упадком імперії. Дванадцятю є конституція 1875 року, — демократична й репрезентативна, що спирається на принципи по-

ділу влади: парламент вибраний в загальному голосуванні і сенат, вибраний в двох турах, президента вибирається на 7 років, міністри відповідають за свою політику перед обидвома палатами. Тринадцятю була конституція уряду Віші під кер. Петена в рр. 1940-44. Врешті чотирнадцятю була повсення конституція з 1946 року.

БЕЛЬГІЯ

25 мільйонів відвідувачів виставки. — До половини серпня ц. р. світову виставку в Брюсселі відвідало 25 мільйонів людей. Павільйон Атоміюм відвідав в тому самому часі один мільйон людей. Мільйоновий відвідувач (один американський капітан) дістав у дарунок прецизний швейцарський годинник, а його дружина золотий модель "Атоміюма", вмонтований на брошці.

ІТАЛІЯ

Клопотн голови міста. — Голова міста Міляно дістав листа такого змісту: "Нафтова рафінерія занечищує повітря Міляно. Якщо не закриєте її до 15 вересня, то ми знищимо її бомбами з літаків. Ми диспонуємо потрібними літаками і бомбами". Підписано: "Група кол. літунів". Тепер голова міста не знає, чи це жарт, чи справжня погроза.

НІМЕЧЧИНА

Борман згинув. — Колишній провідник гітлерівської молоді, Артур Аксман, зізнав перед етнацифікаційним судом, що Мартін Борман згинув ще під

час наступу большевиків на Берлін. Аксман розказує, що обидва вони з Борманом старалися втекти з Берліну, але коли проходили рейками надземної залізниці, Борман впаав прощитий советськими кулями. — Своїм зізнанням Аксман заперечив поголоску про те, що Борман і досі живе в Америці, куди, мовляв, пощастило йому втекти підводним човном.

Власники автоматів мають морок. — Від деякого часу власники автоматів в Зах. Німеччині почали інкасувати замість одномаркових монет, мекіканські 10 сентавос, що мають вартість всього тільки 3 пфенігів. Вони є тієї самої величини і важать докладно стільки само, що марки. В ніякому німецькому банку не можна вимінати мекіканських грошей, отже думають, що це добре підготована акція міжнародних обманців.

ЮГОСЛАВІЯ

Страх перед атомовими бомбами. — Населення Трієсту пережило минулого місяця хвилини панічного страху. Над югославською територією, поблизу місцевості, де в той час перебував Тіто, піднялося вгору п'ять "грибів" — таких характеристик для атомових експлозій. Згодом виявилось одначе, що були це гігантні водні труби, які піднялися аж на висоту 350 метрів і впали на землю зливним дощем.

АЛЬЖИР

Важкі втрати повстанців. — За даними французького уряду, альжирські повстанці втратили в боях за час від 1 січня по 31

липня ц. р. 23.534 бійців, з яких 20.727 погибло, а 2.777 дісталось до французького полону. Найкривавішими були місяці лютий, березень і квітень.

ІРАК

Тільки непорозуміння. — В Іраку передавано радіопередачу подій з-перед 5 років, коли то усунуто тодішнього прем'єра д-ра Моссадега. Слухачі думали, що це вибухло повстання в Ірані. Під іранською амбасадю зібралось чимало народу та почали викрикувати: "Хай живе республіка!" Врешті війсьсько розігнало демонстрантів, а іранська амбада проголосила офіційний комунікат, що в Ірані ніякої революції немає.

ІНДІЯ

Коли цвітуть бамбуси. — Дуже рідкісний феномен квіття бамбусів завжди лякає мешканців Ассаму, бо вони бачать у цьому передвісника голоду. І саме цього року зацвіли бамбуси в джунглях, вперше від 50 років. Одночасно появилася велика кількість польових шурів і знищила жниво рижу, збіжжя і городину. Вчені шукають співвідношення поміж квіттям бамбусів і появою шурів. Мабуть, овочі бамбусу підвищують апетит і сприяють більшій плідності шкідників.

КИТАЙ

СССР передав атомову зброю? — Англійський часопис "Сандей Таймс" припис вістку, що Сов. Союз передав Китаєві деяку кількість атомової зброї, щоб змодернізувати китайську

армію. Сталося це на основі обопільного військового договору, що був заключений недавно у Пекіні.

Кривава боротьба на морському дні. — Поблизу китайського берега розігралася кривава боротьба поміж націоналістичними та комуністичними китайськими нурками. Націоналісти вибрались, щоб чинити саботаж у портових інсталяціях комуністів. Подорозі наткнулися на такий самий комуністичний відділ нурків. Вони кинулися на себе, наче рекіни. Боротьба серед морської підводної тиші велася 15 хвилин. За зброю служили ножі і залізні дрючки.

ЛІТЕРАТУРА — МИСТЕЦТВО

Клопіт з колишньою творчістю. — Американський письменник Ернст Гемінгвей почав процес з одним американським магазином, який передрукував його три новелі, опубліковані під час еспанської громадянської війни, коли то Гемінгвей був кореспондентом в Іспанії і не скривав своїх симпатій до комуністів. "Тепер — каже Гемінгвей — багато чого змінилося і комуністи з наших союзників сталися нашими ворогами". Опублікування давніх новелъ багато пошкодило Гемінгвеєві і він кається, що був колись таким наївним.

МЕДИЦИНА

Небезпечний вік. — Якщо ви маєте 65 років або більше, будьте постійно обережні. Американський здоровий відділ опублікував статистику, з якої виявляється, що 74% смертних випадків у тому віці є наслідком

нещасливих випадків, а з них 75% є спричинені упадком в самому домі.

Сподіваються контролювати дідичність. — В днях 20-27 серпня відбувся в Монреалі міжнародний з'їзд генетиків з участю біля 1500 вчених. Генетика — наука про вроджені прикмети людського, звіринного і рослинного організмів, є ще досить молодого галуззю знання. Початок дав їй моравський монах Григор Мендель, що перший підглянув основні закони дідичності. Нова ера відкрилася перед генетикою, коли в 1927 році професор Мюллер з університету Індіана (ЗДА) зумів викликати в генах штучні зміни при допомозі наświetлювання промінням "Х". Після цього почалися спроби з ультрафіолетним промінням, променями гамма, хімічними методами і т. д. Як досі, то штучно викликавано головню негативні зміни, але наука не тратить надії досягнути також одного дня контроль над дідичністю і впливати також на позитивний розвій організмів.

Почнеться знову азійська грипа? — Світова організація здоров'я остерегла, що під зиму може початися наново епідемія азійської грипи. Ті, хто хворів минулого року, проходять її легше, бо їх організм набув відпорності. Для інших дораджують користуватись ін'єкціями, які є успішними в 65%.

Інтелектуальне змучення. — Німецькі кардеологи ствердили на основі багатьох статистик, що інтелектуалісти частіше вмирають в наслідок захворюнь серцево-судинної системи, як

люди невчені. На 100.000 осіб у віці 35-45 років вмирає 47 людей з університетським освітнім і тільки 29 з нижчим освітнім. Надмірна інтелектуальна праця, особливо супроводжена враженням постійного неспіху, має дуже від'ємний вплив на організм.

НАУКА — ТЕХНІКА

Безплатне ogrівання. — Англійський інженер Волтер Ватсон повідомив про своє велике відкриття, яке може вчинити просто революцію в кімнатному ogrіванні. Він доказав, що деякі метали у формі кристалів під впливом легкого електричного струму ogrиваються до високої температури, отже досить їх сполучити з ogrіваневою системою, щоб мати ogrівання за дармо (єдиний кошт, це оплата дуже слабенького струму).

Молекулярний годинник. — У швейцарському павільйоні на світовій виставці в Брюсселі показано останній здобуток наукової хронометрії: молекулярний годинник. Сам він не показує годин, але дає змогу контролювати хід найпрецизніших годинників. В ньому використовується регулярні вібрації молекул амоніаку, що повторюється чотирнадцять мільйонів разів на секунду. Молекулярний годинник досягає отже надзвичайну прецизність 30 мікросекунд на 24 години. Він є тричі прецизніший від кварцового годинника, що досі був неперевершений.

За чотири роки подорож довкола Місяця. — Американська компанія Репаблік Авіейшен повідомляє, що вона почала тех-

нічну підготовку, яка дозволить за 4 роки випустити ракету, що повезе людей довкола Місяця. Ця підготовка коштуватиме 35 мільйонів доларів і фінансує її приватний капітал. У підготовчих працях візьме участь біля 300 науковців. Директор дослідів, Александер Картвелі сказав, що компанія диспонуватиме вже незабаром бомбардувальниками і винищувачами, які можуть оперувати в міжпланетних просторах. "Ми построїмо також антисупутники, — заявив він, — які зможуть нищити ворожих нам супутників. Простудіюємо вже ідеї, які нам дозволять ширити знищення також поза Землею." (!)

Зниклі континенти і світи. — Советський вчений Ледньов дійшов до висновку на основі довгочасних студій, що Атлантида була просторим архіпелагом, який сягав майже від еспанських берегів аж до американського континенту. Зник він нагло 1500 років перед Христом, затоплюючи з собою біля 60 мільйонів мешканців. — Впродовж тисячоліть чимало катастроф нищило народи і міняло обличчя континентів. Тому декілька років американець Ім. Великовський опублікував свій твір "Світи в зударях", що викликав велику полеміку. Там він обговорює і визначає навіть час багатьох катастроф, що їх зберегла колективна пам'ять людства. Цей самий автор недавно випустив новий твір п. заг. "Великі земні катастрофи". Цим разом він спирається на свідчення геологів, які доказують, що наша Земля була вже не раз свідком великих драм на кожній п'яді своєї поверхні.

Ось, напр., в Англії відкрито глибоко в землі запалі цілі ліси з усією звіриною (там знайдено кістки 60 родів ссавців: тигрів, мамутів, бізонів, слонів і т. д.). Також на Алясці у затоплених морем лісах погибли численні мамути, мастодонти, коні тощо. Останки тропічної рістні відкопують і під льодами Гренландії. Декілька разів вкривало море землі України, Францію та інші держави Європи. Гори риби вигинули на виринутій нагло суші Шкотії, Італії і т. д. Ще на 1500 років перед нашою ерою вкривали Канаду грубі льоди. В тому самому часі море затопило мешканців сьогоднішньої Флориди враз із звірятами, яких роди вже сьогодні не існують. В історичну епоху було дві великі катастрофи на Землі: одна 35 сторіч тому, а друга — в 7 ст. перед Христом. Їх сліди можна відчитати однаково в Скандинавії, як і в Америці. На Близькому і Середньому Сході тоді нагло перестали існувати квітучі цивілізації.

Атмосфера на Марсі. — Найновіші досліді американських вчених свідчать майже певно про те, що планета Марс оточена атмосферою, подібною до земної, але дещо більше пливкою. В листопаді ц. р. зроблять нові спостереження при допомозі телескопу, що його піднесе баллон на висоту 100.000 стіп.

Боротьба з громами. — Громи спричиняють кожного року тисячі пожеж канадійських лісів, що нищать пересічно 200 мільйонів кубічних стіп лісу. Вчені думають, що незабаром пощасть науці частинно протидіяти цьому, сиплючи на хмари

нітрат срібла. Це не даватиме їм змоги збиватися разом і спричинювати тучу.

Гігантна пляма на Сонці. — На Сонці помічено низку плям, які появились в останньому часі. Найбільша з них має в промірі понад 40.000 кілометрів. Вчені простудійовують вплив сонячних плям на Землю.

Життя в морській глибині. — Французький батискаф спустився в Японському морю на глибину 2.300 метрів. Там помічено існування малесеньких екзотичних рибок і мініатюрних морських грибків.

Світляні супутники. — СССР плянує випустити в близькому майбутньому супутники, які в певних відступах часу кидатимуть сильні снопи світла, щоб можна було їх бачити серед ночі. Досі супутники були видні тільки безпосередньо перед заходом та сходом сонця.

Радіація поза межами атмосфери. — Повідомлення з американського "Експлоратора IV" свідчать, що на висоті понад 400 кілометрів інтенсивність промінювання подвоюється з кожними 100 кілометрами. Це становить нову проблему для майбутніх міжпланетних туристів.

ВИДАННЯ

Атака на Перл Гарбур. — Нещодавно появилася книга споминів Волтера Лорда: "Перл Гарбур" (День ганьби). Хвилина за хвилиною він описує на 200 ст. друкі події, що розігралися між год. 3.30 і 9.45 ранку, 7 грудня 1941 року, коли то японці знищили найкращі боеві одиниці американської Тихоокеанської флотії. — Описані там

безжурні розваги в цьому гавайському порті напередодні трагедії, тоді коли японські авіаносці наближалися вже повною парою. Приблизившись на 250 миль до Перл Гарбуру, японський адмірал Нагумо кинув на американську флоту двома хвилями 357 своїх бомбардувальників. — Америка не була ще у війні з Японією, отже несподіванка була повна. Бачучи надлітаючі літаки, американські воїни думали, що це маневри їх власного літунства. Зате ж згодом, коли надлетіли американські літаки, їх прийнято також як ворожі та примушено спуститися на землю серед дуже несприятливих обставин. Книжка захоплює описами трагедії, героїзму і посвяти. Є там також ціла низка трагі-комічних ситуацій.

АРХЕОЛОГІЯ

Кістяк з-перед 10 мільйонів років. — В італійській копальні вугілля Бачинелло, біля Гроссето (Етрурія), знайдено в покладах з епохи міоцену кістяк створіння, яке було високе на 1 м. 20. Це знахідка приблизно з-перед 10 мільйонів років.

РЕЛІГІЯ

Знання Біблії. — Ізраїльський уряд в співпраці з 14 радієвими і телевізійними станціями влаштував міжнародний конкурс із знання Біблії. При фіналі асистували президент Ізраїлю Ісаак Бензві і прем'єр-міністр Бен Гуріон. Крім жидівських знавців Біблії до журі входили один католицький священник-єзуїт і один доктор-баптист. Питання були дуже важні. Знан-

ня учасників конкурсу просто дивувало вчених-біблістів. — Перше місце присуджено Амосові Гашамові, 30 років, сліпому й напів спаралізованому жидові. Його батько був учителем релігії, а сам він з причини каліцтва не мав змоги вчитися. Друге місце дісталось французькій Сімон Дюмонт — протестантці, 42 роки, директорці релігійного видавництва для дітей, а третє бразилійці Ірині Сантос. — Гашам дістав від організаторів в нагороду вазу, якої вже 2.000 років. Пані Дюмонт подаровано монету з часів боротьби Ізраїля проти римлян. Але крім цього посипалась для них ціла низка подарунків від різних організацій. Гашамові вже дано в подарунок мешкання, холодильник і на все життя безплатну подорож автомобілями в Ізраїлі.

РІЗНЕ

Миські діти. — Анкета, przeprowadжена серед мюнхенської шкільної дітвори, виявила, що діти не мають зеленого поняття про сільське господарство. Деякі заявляли, що корови несуть яйця, кури родять живі курята, молоко дають молочарні... Після цього шкільна влада вирішила, щоб бодай раз в рік вивозити дітей на фарми.

Засць-футболіст. — В одній югославській місцевості, на площі під ліском, відбувалися футбольні змагання. Був стан 1:0 і тільки ще 5 хвилин гри до кінця. Грач стріляє і м'яч різко минає ворота. Але в тій хвилині з гушавини вибігає заєць, кидається на площу, і зударившись з м'ячем, спрямовує м'яч у ворота. Стан: 1:1!

ПІДРУЧНИЙ ІНФОРМАТОР

ТОРОНТО

АДВОКАТИ — NOTARI

О. Данкович — J. Duncan
62 Richmond St. West
Tel.: EM 4-4767

І. Л. Гора
1437 Queen St. West
Tel.: Office — LE 3-1211
Res.: Oakville, Victor 5-1215

Л. В. Литвин
575 Queen St. West
Tel.: EM 6-7040

McCula William
Василь Микіула
352 Bathurst Street
EM 6-9651

Василь Паламар
17 Queen St. East
Tel.: EM 2-1941

Стефан Загуменний
6 Adelaide St. East
PL 7-0612 — 1009 Lumsden
Bldg. — EM 4-6217

P. Zinko Dzinkowski
1 Roncesvalles Ave.
Imperial Bank Bldg.
LE 1-1054, Res. BE 3-2472

НОТАРИ

Dr. J. K. Michalski
старо-красвий адвокат
Переклади документів
57 Queen Street West
EM 8-9430

ЛІКАРИ

Д-р С. Кучменда
312 Bathurst St.
Tel.: EM 8-3204

Д-р А. Федина
288 Bathurst St.
Tel.: EM 3-3661

Д-р А. Ціглер
76 Roncesvalles Ave.
Tel.: LE 2-3054

YARMEY CLINIC

314 Bathurst St., Toronto
Telephone EM. 4-7146

Directed
by
Dr. W. J. YARMEY

ОШАВА

Д-р Микола Остафійчук
178 Simcoe St. N.,
Tel. RA 5-9921

ДЕНТИСТ

Петро Глібович
242 Runnymede
Tel.: RO 7-6124

АВТОМАШИНИ —

Продаж — Купно — Обмін

Dundas West Motors
902 Dundas W. — EM 4-6663

Й. Ткаченко —
інформус — порадить
Parkway Auto Body Repairs
1974 Dundas St. West,
Tel. LE 1-1227,
Res. BE 1-2830

**Regent Auto Body and
Motor Service**

Й. Мровець
Вся робота гарантована.
2264 Dundas W. — LE 2-3931

ДЕКОРУВАННЯ

Hy Grade Paint & Wall Paper
М. Ковальський — В. Косар
23 St. Johns Rd. at Dundas
Безплатна оцінка й доставка
товару.

ДРУКАРНІ

Українська Друкарня Альфа
Всі друкарські роботи
і печатки
1999 Dundas St. West

Tel. EM 3-7839

Виконуємо всі роди друкарських робіт.

ФАРБИ

Industrial Coating Co.
Українська фабрика фарб
Т. М. Бояра
840 Eastern Ave.
Tel. HO 6-3634

ФОТОГРАФИ

Photo Studio Steven
С. М. Кутювий
927 Bloor St. West
Tel. LE 1-0777

ІСТОП. ПОРТРЕТИ

Meta
P. O. Box 371, Term. "A"
Toronto, Ont.

ЮВІЛЕРИ

Kushnirs Credit Jewellers
529 Queen St. W. EM 6-1384
Перстені — годинники —
срібло — фотоапарати —
порцеляна.

КНИГАРНЯ

Українська Книгарня Арка
грам. плити, радіоапарати
та інше
575 Queen St. West
EM 6-7061

КРАВЕЦЬ

Andrew Tailors
Андрій Наконечний
1074-1076 Queen St. West
LE. 6-0982

Йосиф Кружель
убрання з англ. і канад.
матеріалів
2783 Dundas St. West
Tel. RO 7-6493

Найкращої якості

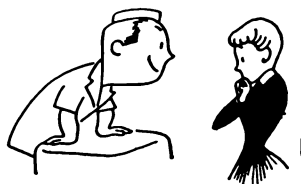
МОЛОЧНІ ПРОДУКТИ

особливо знамениті домаш-
нього виробу сириники,
замовляйте в

M-C DAIRY CO. LTD.

212 Mavety St. — RO 6-9711

М'ЯСНІ ВИРОБИ

ІВАН ПАВИЧ

поруває

смачні ковбаси, шинки
й вудженини

809 Queen St. W.
Toronto, Ont. — EM. 4-0658

Е. Костирка й С. Івашко
1215 Dundas St. W.

LE 5-6853

Всяке м'ясо і м'ясні вироби
найкращої якості.

НАПОЇ

Sunnyside Beverage Ltd.

О. В. Петришин
1068 Queen St. West
LE 2-1316

ОБЕЗПЕЧЕННЯ

Я. Омишук і С-ка
(також продаж реальностей)
333 Roncesvalles Avenue
Tel.: LE 4-4241

Toronto Insurance Service
агенція Філіпа Бомбієра
асекурації, моргеджі
1366 Dundas St. West
LE 2-6433 — LE 2-5833

ОГРІВАННЯ — ФОРНЕСИ

Jack A. Ostafew
Продаж — інсталяція —
обслуга
668 Queen W. — EM. 4-4618
вночі — WA. 3-5047

**Future Fuel Oil Ltd. and
Service Station**
945 Bloor St. West
Phone: LE 6-3551
After 7 P.M. — RO 2-9494
D. Lytwyn, O. Kochanowsky,
M. Hetmanchuk, A. Sydor,
W. Boychuk

ОБУВА

B & Y Wares Ltd. (Shoes)

Боднарчук — Яремко
1570 Bloor St. West
LE 6-3654

ПЕКАРНІ

Dempsters Bread Ltd.
1166 Dundas St. West
Tel.: LE 6-1196

The Future Bakery
735 Queen St. West
Tel.: EM 8-4235

George's Bakery
Юліан Кінаш
160 Galt Avenue (rear)
Tel.: HO 3-7504

ПЕЧАТКИ - ДРУКИ

Ontario Stamp & Printing Co.
1693 Dundas St. West
Tel. LE 1-6211

ПРОДАЖ РЕАЛЬНОСТЕЙ

J. BOYKO

REAL ESTATE LTD.

**383 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ontario**

LE. 4-8821

**Великий вибір хат, бізнесів
і фармів.**

СПОЖИВЧІ КРАМНИЦІ

Clover Farm - Dundas Market
Я. Хоростиль — Е. Івашко
безпл. доставка товарів
1161 Dundas St. West
LE 6-1464

R. CHOLKAN REAL ESTATE LTD.

**527 Bloor St. West — (коло Bathurst) — Toronto, Ont.
LE. 2-4404**

**Найбільша українська агенція купівлі і продажів нерухомостей
в Торонто.**

Roncesvalles**I. G. A. Supermarket****П. Божик**

413 Roncesvalles Ave.

Tel. LE 3-7811

European Market**Петра Гавришкевича**

3075 Dundas Street West

Доставка до домів.

RO 2-5967

Lansdowne Hardware**С. Твердохліб**

660 Lansdowne Ave.

Tel. LE 1-0590

Taglietti Hardware**П. Головатого**

1477 Dundas St. W.

LE 6-3826

Кухонне начиння — Порце-

ляна — Скло — Скляні ви-

роби — Фарби

ТЕЛЕВІЗІЇ — РАДІОАПАРАТИ**The T.V. Shop & Radio Repair**

83 Symington Ave.

LE 3-6440

ХАТНЄ УСТАТКУВАННЯ**Alpha Furniture Co.**

735 Queen St. West,

Tel. 3-9637

Empire Furniture**& Appliances Co.**

668 Bloor St. West,

Tel. LE 1-4771

Rochester Furniture Co.

423 College St.

Tel. EM. 4-1434.

ЗАЛІЗНІ ТОВАРИ**W. H. Lake Hardware Ltd.**

608 Queen St. West

Tel. EM 3-3129

Спроводжування родин
Прогульки до Старого Краю
Найкраще й найдешевше
через

FOUR SEASONS TRAVEL

109 Bloor St. W., Toronto 5

Tel. WA 3-9484, WA 3-9715

ВИСИЛАЄМО ПОСИЛКИ ЗА ЗАЛІЗНУ ЗАВІСУ

матеріали, білля, шкіру, дитячі одяги, харчі і т. д.

Yana Fabrics

Наші відділи:**TORONTO, Ont. — 698 Queen St. West — EM 8-9527****— 2292 Bloor St. W. — RO 6-6541****EDMONTON, Alta — 9607—102 A Ave. — Tel.: 46357.**

ПОСИЛКИ В УКРАЇНУ

через "МИ І СВІТ"

Висилаємо найшвидше і найдешевше посилки в Україну через солідну і відому українську фірму **Чумак і С-ка** в Лондоні.

Особливо поручаємо висилки за нашим посередництвом вовняних купонів на чоловічі убрання, жіночі костюми і плащі, а також усіх вовняних речей, бо ж відомо, що вовна в Англії є найдешевша і найкращої якості.

За всіми додатковими інформаціями просимо звертатися до Редакції "Ми і Світ"!

У ЛЬВА ДОПТИ
НАЙДЕШЕВШІ:

радіоапарати
телевізори
холодильники
відкюрювачі
кухні
спальні

і все хатне устаткування!

О, коли б ви знали, як то
прекрасно спиться на чу-
дових, знаменито досто-
сованих до м'якушів ва-
шого тіла матрацах
фірми

Sealy
POSTUREPEDIC® MATTRESS

Третю частину свого життя проводить людина у своєму
ліжку, то ж годі легковажно ставитись до його вигоди!

ВИГІДНІ МАТРАЦИ І ЛІЖКА

у великому виборі знайдете в українській фірмі

ALPHA FURNITURE CO.

735 Queen St. W., Toronto, Ont.

Tel. EM 3-9637